

APOSTOLATSKI CENTAR **"SAV-TVOJ"**

Ljubav i žrtva br. 37

Sv. Alfons Liguori, crkveni naučitelj

I DIO

PRIPRAVA NA SMRT

ILI RAZMATRANJA O VJEČNIM ISTINAMA



Zdravo Marijo,
Zlatna
Kraljice mira,
prepuna sjaja
Zvijezdo što kroz tminu vodi
život moj.
Sav se danas predajem Tebi,
Krasna,
Majko moja i Majko
Krista Kralja
Da uvijek budem Njegov i uvijek
Sav-Tvoj.

Nakladnički niz: **Ljubav i žrtva br. 37**

Autor: Sv. Alfons Marija Liguori, crkveni naučitelj

Naslov izvornika: *Le considerazioni sulle massime eterne* u *Opere ascetiche* Torino 1845.

Razmatranja o vječnim istinama
O smrti i pripravi na smrt

S crkvenim odobrenjem
Preveo: fra Ambro Miletić 1906. godine
reprint

Nakladnik i tisak: Apostolatski centar «SAV TVOJ»

ISBN 978 - 953 – 6471 – 95 - 7

Naklada: 1000 komada

Narudžbe na adresu:
Apostolatski centar «SAV TVOJ»
Porečka 62
10 000 Zagreb
Tel/ fax: 01/ 23 70 332
Tel: 01/ 23 71 822

APOSTOLATSKI CENTAR «SAV TVOJ»

LJUBAV I ŽRTVA BR. 37.

RAZMATRANJA O VJEČNIM ISTINAMA

O SMRTI I PRIPRAVI NA SMRT

ZAGREB 2007.

Namjena knjige
(Napisao sv. Alfons)

Neki su željeli da napišem knjigu o razmatranju vječnih istina za duše koje se žele učvrstiti i usavršiti u duhovnom životu. Drugi su opet tražili da im napišem knjigu propovjedi za poslanstva i duhovne vježbe. Ja sam, pak, napisao samo ovu knjigu ovakvu kakva jest da može služiti za jednu i drugu svrhu. Razdijelio sam promišljanja u tri točke, da i svjetovne osobe mogu lakše promišljati. Svaka točka služi za jedno promišljanje, a iza svakog promišljanja dolaze molitve.

Molim vas dragi čitatelji da vam ne bude dosadno, što ćete često sebe pronalaziti kako od Boga tražite milosti, ustrajnosti i molitve; jer su nam najpotrebnije ove dvije milosti za spas naših duša. Milost Božanske ljubavi jest ona milost, veli sv. Franjo Saleski, u kojoj su sve druge milost, jer krijepost Božje ljubavi nosi sa sobom sve druge krijeposti. Tko ljubi Boga, taj je ponizan, čist, poslušan, mrtvi svoje tijelo, jednom riječju, taj je u svemu krjepostan. Ljubi Boga i radi što hoćeš, rekao je sv. Augustin. A tako i jest, jer tko gleda da ne učini što nažao Bogu, taj će nastojati da mu u svem i ugodi. Ljubi Boga i radi što hoćeš, rekao je sv. Augustin. Tako i jest; jer onaj tko gleda da ne učini što nažao Bogu, taj će nastojati da mu u svemu ugodi.

Druga pak je milost ona kojom zadobivamo vječnu krunu. Sveti Bernard kaže da je obećan raj onima koji započnu dobro živjeti, a dobivaju ga samo oni koji u započetom dobru ustraju do smrti. Ali ustrajnost se daje jedino onima koji je traže. Odatle piše sv. Toma, da treba neprestano moliti, ako se želi u raj doći. To je isto rekao

naš Spasitelj: kaza im prispodobu kako valja uvijek moliti i nikada posustati (Lk. 18, 1.). i stoga mnogi grešnici, sve ako se i pokaju, do kraja ne ostaju u milosti Božjoj, dobiju, ali ne mole za ustrajnosti, osobito u napastima i tako ponovno posrću u grijehe. Premda ovu milost ustrajnosti ne možemo zaslužiti svim našim dobrim djelima, ipak nam se daje ako je prosimo i tražimo, kako navodi o. Suarez, po onom što je prije rekao sv. Augustin, da se ustrajnost može zaslužiti molitvom.

Da ova knjiga uzmogne služiti i za svećenike i propovjednike, koji nemaju dovoljno knjiga ili nemaju kada čitati, prožeo sam je rečenicama iz Svetog Pisma i riječima svetih otaca, napominjući da svako promišljanje s tri točke sačinjava jednu propovijed. Zato sam od raznih spisatelja pokupio čuvstvene izraze, koji su mi se činili da će, čovjeka koji ovo čita, lakše ganuti.

Sve na veću slavu Božju. Molim te dragi čitatelju, da me preporučiš Isusu Kristu, bio ja živ ili mrtav kad budeš čitao ovu knjigu, a ja obećavam da ću se moliti za tebe. Slava Isusu i Mariji, našem ufanju.

Molitva prije razmatranja

Došavši na mjesto, gdje ćeš promišljati, prekrsti se govoreći: *Po znamenju sv. Križa od neprijatelja naših oslobodi nas, Gospodine naš. U ime Oca i Sina i Duha Svetog. Amen.*

Bože moj vjerujem da si ovdje sa mnom. Klanjam ti se: žao mi je da sam te toliko vrijeđao. Rasvijetli me da dobro obavim razmatranje, da popravim svoj život i da napredujem u tvojoj svetoj ljubavi. Presveta Djevice,

anđele čuvaru, sveti odvjetnici pomozite mi. *Zdravo Marijo i Slava Ocu...*

Molitva poslije razmatranja

Gospodine zahvaljujem ti na odlukama koje si potaknuo u meni kroz ovo promišljanje. Molim te oprosti mi pogreške koje sam učinio, prikazujem ti odluke koje su tvojom milošću pobuđene u meni i molim te udjeli mi milost, da ih točno ispunjam sve do smrti. Nadam se da ćeš mi udijeliti ovu milost po zaslugama Isusovim i zagovoru Djevice Marije. *Oče naš, Zdravo Marijo i Slava Ocu...*

RAZMATRANJA

1. Slika netom umrlog čovjeka

Prah si i u prah ćeš se pretvoriti (Gen. 13, 19.).

1. Promisli dragi brate da si zemlja i da ćeš se opet u zemlju vratiti. Doći će dan kada ćeš umrijeti, te u jednu jamu bačen biti, u njoj ćeš strunuti i crvima biti pokriven. Ova sudbina zapasti će svakoga; bogataša i siromaha, plemića i slugu. Čim se duša posljednjim izdisajem odjeli od svoga tijela, otići će u svoju vječnost, a tijelo će se pretvoriti u zemlju.

Zamisli da gledaš mrtvo tijelo čovjeka, koji je malo prije ispustio svoju dušu, promotri kako leži na krevetu, glave oborene na prsa, raščupane kose još mokre od smrtnog znoja, udubljene oči i istrošene jagodice; drvenasto lice, jezik i usne željezne boje, tijelo hladno i teško. Tko god izbliza promotri to ukočeno tijelo problijedi

od straha. Koliko ih je tako gledajući koga od svoje rodbine promijenilo svoj život.

A još veći strah i grozotu zadaje tijelo kad počne trunuti. Neće proći ni dvadeset i četiri sata od smrti onog mladića, a već se smrad iz njega osjeti. Treba prozore otvoriti, mnogo tamjana spaliti i mirisavih voda proliti i nastojati da se čim prije to tijelo prenese u crkvu i u zemlju zatrpa, da svojim smradom ne okuži cijelu kuću. K tomu još ako je tijelo kojeg plemića ili bogataša, onda još više zadiše tim groznim smradom.

Evo na što je spao onaj besramnik, onaj oholica! Prije je bio rado očekivan i priman u društva i zabave, a sada je postao strašilom i grdobom gledaoca. Zbog toga mu se rodbina žuri, da ga se ukloni čim prije iz kuće, te siromahe plaćaju da ga zatvorena u sanduku nose i bace gdje u grobnicu.

Od prije se širio glas o njegovoj srdačnosti i hrabrosti, o njegovoj sposobnosti i ponašanju, te o njegovoj šaljivosti, ali čim umre o njemu se sve zaboravi. *Njihova uspomena se izgubila sa zvukom zvona.* Kad se pročuo glas o njegovoj smrti, odmah jedni počnu govoriti:»Jadan, bio je štovan i čašćen;» drugi su pak govorili kako je ostavio kuću u potpunom redu, treći pak su žalili, jer ih je pokojnik u čemu potpomogao, četvrti se počeše radovati, jer će im njegova smrt donijeti kakvu korist. Napokon kroz brzo vrijeme, o pokojniku ni riječi se više ne čuje, tobože da im žalosti ne ponavljaju. U posjetima sažaljenja se razgovaralo o posve drugim stvarima i da tko spomene pokojnika, rodbina odmah ustaje i govori: „Za ljubav, ne spominjite njegovo ime više!"

Promisli još, kako god si ti radio na smrti tvojih prijatelja, da će isto tako i drugi s tobom postupati. Živi se ističu na prvim mjestima, da zauzmu dobra pokojnih, a o njima se ništa ne govori, niti imaju kakvih sjećanja na pokojnog. Roditelji u početku će neko vrijeme ostati ožalošćeni, ali će se brzo utješiti onim dijelom stvari koji im pripada, tako će se tvojom smrću još malo i razveseliti; u onoj sobi, gdje ćeš ti ispustiti dušu i gdje ćeš od Isusa suđen biti, plesat će se, jesti će se, igrati će se i smijati kao i prije, a tvoja duša, gdje će ona biti?

Molitva: Ah Isuse, moj slatki Otkupitelju, zahvaljujem ti što me nisi uzeo s ovog svijeta dok sam bio u grijehu i tvojoj nemilosti. Po mojim zaslugama već sam davno morao pasti u pakao! Da sam umro onaj dan, one noći, što bi od mene bilo kroz svu vječnost? Svoju smrt primam na onaj način na koji hoćeš da mi je pošalješ, a sve to u ime zadovoljštine mojih grijeha; ali kad si me do sada već čekao, pričekaj me još malo. Daj da oplačem uvrede koje sam ti nanio, prije nego me budeš sudio. Ne, neću se više opirati tvome glasu. Tko zna da li su ove riječi koje sam sada pročitao, moj posljednji glas? Priznajem da ne zaslužujem nikakva milosrđa, jer si mi toliko put oprostio, a ja nezahvalnik opet sam te vrijeđao.

Gospodine, kad već ne znaš mrziti srce koje se ponižava i kaje, evo skrušeni izdajica se tebi utječe. Po svom neizmjernom milosrđu oprosti mi i ne odbij me od sebe. Rekao si: »*Tko se meni utječe neću ga odbiti od sebe.*» (Job. 6, 37.). Istina da sam te vrijeđao više nego itko drugi, jer sam više od drugih bio obdaren tvojim milostima; ali krv, koju si prolio, hrabri me i pruža mi praštanje, ako se

skrušeno pokajem. O moje najveće dobro, kajem se iz dna duše, što sam te vrijeđao.

Život koji mi preostaje, moj Isuse, neću više trošiti na grešne naslade, tebe vrijeđajući, nego ću ga cijelog uložiti oplakujući uvrede, koje sam ti nezahvalno nanio i ljubeći te svim srcem, o Bože vrijedan neizmjerne ljubavi. O Marijo, ufanje moje, moli Isusa za mene.

2. Kršćanine dragi, da bolje upoznaš ono što kaže sv. Ivan Zlatousti:»*Pođi na grob, promotri onaj prah, pepeo, crve. te udahni.*» Pogledaj kako mrtvo tijelo, najprije požuti, pa pocrni; zatim se ukaže po njemu gadljivi bijeli skorup. Nakon svega tog iz njega se stane točiti rastezljiva i sluzinasta gadna gnjušotina i smrad, u kojem se pojavi nebrojeno mnoštvo crvi, koji se hrane smrdljivim mesom i u njem se množe. Pridolaze miševi i ugrizaju; jedni obilazeći izvana, a drugi ulazeći u usta i crijeva.

Na komade se raspadaju jagodice, usne i vlasi; najprije se ogule bedra, zatim ruke i noge. Crvi rastoči meso, počnu se uništavati međusobno i napokon od onog tijela ne ostane ništa osim smrdljivog kostura, koji se s vremenom saspe odijelivši se kost od kosti i glava otpadne od svog trupa, da čovjek nije ništa drugo doli:»*Malo praha, koji je vjetar nanio na guvno*» (Dan. 2, 35.).

Onaj plemić, onaj bogataš, koji je cijelog svog života samo šetao i bio društveni vođa, gdje je? U ništavilu mu je soba, u njoj ga ima više. Potražiš li mu krevet, dat je nekom drugom; njegovo sjajno odijelo, njegovo silno oružje, sve su to drugi razgrabili. Ako ga želiš vidjeti nadvij se nad onu jamu, gdje se pretvorio u šaku smrada, naći ćeš gole kosti i ništa drugo. Ah! Bože! Ono tijelo odgajano u tolikom

raskošju, odijevano tolikim grimizom, toliko služeno od tolikih sluga, na što je došlo?

Sveti na nebu, vi jedini dobro shvaćate, koji ste za ljubav svog Boga, kog jedino ljubite na ovoj zemlji, znali umrtviti svoja tijela, a sad vam se kosti u zlato i srebro okovane štuju i na oltarima drže kao sveti ostatci, plemenite vam duše uživaju Boga, očekujući najposebniji dan, kad će doći i vaša tijela, da budu dionici slave na nebu, kao što su bila patnje na zemlji. Ovo je prava ljubav tijela, mučiti ga i umrtviti na ovom svijetu, da zauvijek bude sretno i blaženo na nebu, a uskraćivati mu sve one tjelesne naslade, koje bi ga za zauvijek učinile nesretnim.

Molitva: Evo, dakle Bože moj, na što će spasti ovo moje tijelo, kojim sam te toliko vrijeđao, sagnjit će i pretvoriti se u crve. Ali ne žalim, o Gospodine, dapače se radujem, što će ovo moje tijelo sagnjiti i rastočiti se, tijelo zbog kojeg sam izgubio tebe, najveće dobro, nego se žalostim što sam onim bijednim nasladama toliko puta ožalostio tebe. Ali ne zdvajam u tvoje milosrđe: »*Čekao si me da mi oprostiš*» (Iz. 30, 18.). I oprosti ćeš mi, ako se pokajem. Da, iz svega se srca kajem, o neizmjerna dobroto, što sam te vrijeđao.

Reći ču ti sa sv. Katarinom Đenovskom:» *Isuse moj, neću više griješiti.*» Neću više za zlo iskorištavati tvoje sveto strpljenje. Neću čekati, razapeta moja ljubavi, da te zagrlim kada mi te ispovijed pruži na času moje smrti: sad te grlim, sad ti preporučujem dušu moju. Moja duša toliko je godina živjela na ovom svijetu i nije te ljubila, prosvijetli me i ojačaj, kroz život što mi je preostao. Ne neću čekati, da te počnem ljubiti tek na kraju mog života, sad te grlim i

ljubim i obećavam da te nikada više neću ostaviti. O Djevice presveta sveži me za Isusa i isprosi mi tu milost, da ga nikada više ne izgubim.

3. Brate moj, u ovoj tužnoj slici smrti pogledaj samog sebe, te ono što ćeš jednom biti: «*Spomeni se da si prah i da ćeš se u prah vratiti*». Promisli kako ćeš se za malo godina, pretvoriti u gnjilež i crve. Job promatrajući ovo, posveti se, gnoj nazivaše ocem, a crve majkom i sestrama.

Sve će proći i na smrti ako izgubiš dušu, izgubio si sve. «*Pomisli da si već umro* -kaže sv. Lovro- *kad istinu znaš, da ćeš svakako jednom umrijeti*». Da si već umro, a što sad ne bi želio, da si za života činio? Sad kad si živ, promisli da ćeš jednog dana osvanuti mrtav. Kaže sv. Bono da brodar koji hoće dobro upravljati svojom lađom na moru treba stajati na stražnjem kraju lađe; isto i čovjek, koji hoće da sveto živi, treba uvijek razmišljati o posljednjem trenutku svog života i da se nalazi na smrtnoj postelji.

Odatle nastavlja sv. Bernard:» *Svrni pogled na grijehe svoje mladosti i posrami se; pogledaj grijehe svoje zrelosti i zaplači; promisli svoje nekadašnje i sadašnje neurednosti svog života, te se prestraši i brzo popravi.*» Sveti Kamilo Lelski, kad bi se nadvio nad grobnicu mrtvih, sam bi sebi rekao:» *Da se ovi opet povrate na život, a što ne bi činili za svoje vječno spasenje? A ja nevoljan, koji imam vremena i na pretek, pak što radim za spas svoje duše?* Ovako je svetac govorio iz poniznosti.

Ali ti, brate moj, za sigurno imaš razlog bojati se, da si ona neplodna smokva o kojoj Gospodin reče: « *Evo već tri godine dolazim i tražim ploda na ovoj smokvi i ne nalazim.*» (Luk.13,7). Ti koji više od tri godine stojiš na

svijetu, kakav si plod donio? Pazi, veli sv. Bernard, da Gospodin ne gleda na sami cvijet, nego hoće i plod, to jest ne samo dobre želje i odluke, nego hoće i dobra djela. Okoristi se ovim vremenom, koje ti Bog daje po svom milosrđu; ne čekaj onog časa kad ćeš ga željeti, a neće biti koristi i kad ti se rekne: *«Više vremena nema, polazi brzo, što je učinjeno, učinjeno.»*

Molitva: Evo me, Bože moj, ja sam ono neplodno stablo koje je toliko godina zasluživalo da mu se kaže: *„Posijeci ga; zašto da uzalud zaprema zemlju?"* Tako je jer kroz toliko godina od kako sam na svijetu drugim plodom nisam donio drugog ploda do li trnje i nevolje grijeha. No, Gospodine, ne želiš da se brinem. Rekao si da će te svako naći, tko te zatraži: *«Tražite i naći ćete.»* Tražim te, Bože moj i želim tvoju milost. Za sve uvrede kojim sam te vrijeđao iz sveg se srca kajem i od žalosti bih umro. Do sada sam te izbjegavao, ali sad više cijenim tvoje prijateljstvo, nego da bih zadobio sva kraljevstva na zemlji.

Neću se više opirati tvom očinskom glasu. Hoćeš da ti se cio predam, bez iznimke sav ti se predajem. Rekao si: *»Ako me što zaištete u moje ime, učinit ću.»*(Iv. 14). Slatki moj Isuse, ufajući se u ovo veliko obećanje, u ime tvoje i po tvojim zaslugama molim tvoju milost i tvoju svetu ljubav. Daj, da obiluje tvoja milost i ljubav u mojoj duši, gdje je do sada obilovao grijeh i zloća.

Hvala ti što me potičeš da se ovako molim; čim mi nadahnjuješ ovu molitvu, znak je, da ćeš me uslišati. Smiluj mi se, Isuse moj, daj da te jako uzljubim, udijeli mi veliku želju da ti udovoljavam, i uz to snagu da to sve uzmognem

ispuniti. O, moja velika odvjetnice, Marijo, uslišaj me još i ti, moli Isusa za me.

2. Sa smrću sve svršava

Svršeno je, dovršeno jest. (Ez 7,6)

1. Ljubitelji ovog svijeta sretne i blažene drže samo one koji posjeduju mnoga dobra ovog svijeta, kao tjelesne naslade, bogatstva i raskoš, a smrt ruši i uništava sva dobra zemaljska: *»Što je vaš život? Ništa drugo nego dah, koja za malo traje.*» (Jak.4,5). Para, koja ishlapljuje iz zemlje, više puta dižući se u zrak obasja ju sunce, te ima jako lijepi izgled; ali taj krasni izgled za koliko traje? Puhne malo vjetra i sve iščezne. Evo onog velikaša, danas tako štovana i služena, da mu se od straha skoro i klanjaju, sutra neka umre, prezirat će ga, proklinjati i pod noge bacati. Iza smrti sve ostavljamo.

Brat velikog Božjeg sluge Tome Kempenca hvalio se, kako je bio sagradio divnu kuću, na što mu jedan njegov prijatelj reče, da mu je doista kuća lijepa i krasna, ali da ima jednu veliku manu. – Kakvu? – upita ga . – Mana joj je ta, odgovori mu prijatelj, što si na njoj vrata napravio. – Kako to? Zar su vrata mana jedne kuće? – Da, odgovori mu prijatelj, jer će te jednog dana na ona vrata iznijeti mrtva i tako ćeš zauvijek ostaviti i kuću i sve što je u njoj.

Jednom riječju, čovjeku smrt oduzme sva dobra ovog svijeta. Zar nije čudno gledati kako onog plemića iznose u nepovrat iz njegove kuće i drugi zauzimaju njegovo imanje? Sluge ga ostave u grobnici jedva s jednom haljinom, samo da mu tijelo pokrije; više nikog nema, koji

bi ga štovao i ulagivao mu se; niti se itko obazire na njegove ostavljene naredbe. Saladin kralj, koji je osvojio mnoge krajeve u Aziji, umirući naredi, kad mu tijelo ponesu u grob da jedan ide naprijed s njegovom košuljom izvješenom o štapu i viče:» Ovo je sve što Saladin nosi sa sobom u grob!»

Položi se mrtvo tijelo onog plemića, meso se raspadne i više se ne raspoznaju njegove kosti od drugih. *Pogledaj grobnice!* Kaže sv. Baziljie, *i pogledaj tko je bio sluga, tko li gospodar.* Aleksandar Veliki jednog dana gledao gdje Diogenes pomnjivo nešto tražaše među kostima mrtvih. – Što tražiš? Iz znatiželje upita Aleksandar. – Evo tražim lubanju Filipa kralja, tvoga oca, odgovori mu, i ne mogu nikako da ju razaberem; ako ju ti možeš naći i raspoznati, dođi i pokaži mi ju. Ljudi se nejednaki rađaju na ovome svijetu, ali se izjednačuju poslije smrti. Veli Oracije: *»Smrt izjednačuje žezla s motikama.»* Jednom riječju, kad smrt dođe sve prestane, sve se ostavi i nikakva stvar ovog svijeta ne nosi se u grob sa sobom.

Molitva: Gospodine moj, kad me već rasvjetljuješ, da upoznam ono što svijet cijeni, to jest da je sve dim i ludost, pomozi mi da ih se oslobodim prije nego me smrt s njima rastavi. Žalosna li i tužna mene, koliko sam puta radi nevoljnih i ništavnih naslada, te svjetskih dobara uvrijedio i izgubio tebe, o neizmjerna dobroto! O moj Isuse, liječniče nebeski, svrni milostivi pogled na moju nevoljnu dušu, pogledaj tolike rane, koje sam sebi zadao, i smiluj mi se. Znam da možeš a i hoćeš ozdraviti me, ali prije svega želiš da se pokajem za uvrede koje sam ti nanio, da se iz sveg

srca kajem; izliječi me dakle sad kad možeš: *«Izliječi dušu moju, jer sam sagriješio.»* (Ps. 40, 5.).

Bio sam te zaboravio ali ti nisi mene, sad mi opet poručuješ, da ćeš zaboraviti i uvrede kojim sam te toliko puta povrijedio, samo ako ih zamrzim. *Ako grešnik učini pokoru... zaboravit ću njegove zloće (Ez. 18,21.).* Evo ja ih mrzim i prezirem više nego ikakvo drugo zlo; zaboravi dakle, Otkupitelju moj, sve uvrede kojim sam te ogorčavao. Ubuduće ću radije izgubiti i svoj život i sve drugo prije nego li tvoju milost. Što će mi sva dobra ovog svijeta bez tebe i tvoje milosti? Ah, pomozi mi, znaš koliko sam slab. Pakao me neće pustiti bez napasti: ta već mi pripravlja tisuće uzica, da me opet ulovi i zarobi. Ne, Isuse moj, ne zapusti me. Od sad u naprijed bit ću sužanj tvoje ljubavi. Ti si jedini moj Gospodin, ti si me stvorio, ti otkupio; ti si onaj, koji si me ljubio više nego itko; ti si jedini, koji zaslužuješ da budeš ljubljen i tebe samog ću ljubiti.

2. Filip drugi, kralj španjolski, pred smrt zovnu k sebi sina i bacivši sa sebe kraljevski plašt kojim se bio prigrnuo, pokaže mu prsa rastočena od crvi, te reče:*»Vojvodo, gledaj kako se umire, te kako završavaju veličanstva ovog svijeta.»* Dobro je rekao Teodoret:*» Smrt se ne boji bogatstva, ni vojske, ni grimiza,»* nego kao iz sluge tako i iz plemića gnjoj i smrad teče. Tako svako, tko god umre, bio on sto puta plemić, u grob sa sobom ništa ne nosi, svu svoju slavu i čast ostavlja na krevetu, gdje: *Kad umre, neće ništa sa sobom ponijeti, niti će s njim poći njegova slava (Ps 48, 18).*

Pripovijeda sv. Antonin, da je na smrti Aleksandra velikog, jedan mudrac uskliknuo i rekao:*»Evo onog, koji je*

sve do jučer zemlju gazio, sad njega zemlja pokriva i tišti. Jučer ne bi mu sva zemlja dostatna bila, a sada je sa sedam pedlji iste zadovoljan. Jučer po zemlji vođaše vojsku, a sada ga evo nekoliko prostih slugu nosi u zemlju. Ali, bolje poslušajmo što veli Bog: *«Zašto se uzvisuješ zemljo i pepelu?»* (Prop.10, 9). Čovječe, zar ne vidiš da si prah i pepeo, zašto se uzvisuješ? Zašto trošiš svoje misli i godine tražeći da postaneš velik na ovom svijetu?

Doći će smrt i s njom će svršiti sve tvoje veličine i sve tvoje svjetske nakane. Oh, koliko je sretnija smrt sv. Antuna pustinjaka, koji je šezdeset godina proživio sam u pustinji, od smrti Neronove, koji je carevao u Rimu! Koliko sretnija smrt sv.Feliksa, kapucinskog laika, od smrti Henrika VIII., koji je živio u kraljevskom raskošju, a kao neprijatelj Božji! No, najprije treba znati da su sveti, da tako sretno umru, ostavili domovinu, naslade i sve nade koje im je svijet pružao, te zagrlili siromašni i prezirni život.

Ovdje se živi zakopaše, da nakon smrti ne budu zakopani u paklu. No, svjetski ljudi, živeći u neprekidnim grijesima, zemaljskim nasladama i u stalnim pogibeljnim prigodama, kako se ikada mogu nadati, da će sretno umrijeti? Bog grešnicima prijeti, *da će ga na smrt tražiti, ali da ga neće naći (Jer.13).* Veli, da onda neće biti vrijeme pokore i milosrđa, nego vrijeme osvete. A to nam i sami zdrav razum svjedoči, jer onda na smrti svjetski čovjek naći će se u slaboj pameti, zaslijepljena i otvrdnuta srca iz pokvarenog življenja i zločestih običaja; napasti će se pojačati; koji je u životu uvijek popuštao i davao se svladavati, kako će se na smrti moć održati?

U onaj čas trebala bi milost Božja jača, da mu iskvareno srce promijeni; ali ovu milost jeli nam Bog dužan dati? Možda ju je onaj zaslužio svojim vanrednim i pokvarenim življenjem? Ipak, u onaj čas radi se ili o njegovoj vječnoj sreći ili o vječnoj propasti. Kako je moguće, misleći na to, da onaj, koji vjeruje u istine naše svete vjere, sve ne ostavi i sav se Bogu ne posveti, koji će nas po našim djelima suditi?

Molitva: Ah, ljubazni moj Gospodine, koliko sam noći prespavao u tvojoj nemilosti? Ah, Bože! U kakvom nevoljnom stanju nalazila se tad duša moja. Ti si ju prezirao, a i sama je tražila tvoj prezir. Već sam bio osuđen u pakao: jedino još se osuda nije bila izvršila. Ali ti, moj Bože, nisi propustio doći mi u susret i pozvati me na pokoru. Ali, tko mi jamči jesi li mi i oprostio? Hoću li, Isuse moj, u ovom strahu živjeti sve dotle dok me zbilja ne osudiš? No, žalost koju osjećam što sam te vrijeđao, želja, koja se u meni pobudila, da te ljubim, a još više tvoja pregorka muka, ljubazni moj Otkupitelju, tješe me, da sam u tvojoj milosti.

Kajem se što sam te vrijeđao, najveće dobro, i ljubim te više svake stvari. Spreman sam izgubiti sve, prije nego izgubim tvoju milost i tvoju svetu ljubav. Hoćeš da se veseli srce koje te traži: *«Veselit će se srce tražeči Gospodina»* (Par.15, 60). Gospodine, mrzim sve uvrede koje sam ti nanio, udijeli mi hrabrost i pouzdanje, ne kori me više mojom nezahvalnošću, dok je sam priznajem i prezirem. Rekao si:*» Neću smrti grešnika, nego hoću da se obrati i žive»* (Ez.3, 21). Da, moj Bože, ostavljam sve i tebi se obraćam, tražim te, želim i ljubim iznad svake stvar:

Samo mi daruj svoju ljubav, a drugo i ne pitam. O, Marijo, ti si moje uzdanje, isprosi mi svetu ustrajnost.

3. David kralj reče: Sreća sadašnjeg ljudskog života jest kao čovječji san, kad se probudi. Dobra ovog svijeta pokazuju se velika, ali su u biti jedno ništa, i za malo traju, kao što za malo traje san, iza kojeg sve iščezne. Misao, da će sa smrću sve svršiti, prisili sv. Franju Borgia, da se potpuno Bogu posveti. Ovaj svetac u Granadi pratio je mrtvo tijelo kraljice Izabele. Kad otvoriše sanduk, od smrada svi pobjegoše, ali sv. Franjo, praćen božanskom svjetlošću, stade razmatrati ono mrtvo tijelo, promotri ga i reče: *«Ti si dakle ona moja kraljica? Ti si ona kojoj su se toliki velikaši iz počasti klanjali? O, ženo Izabela, kuda je otišlo ono tvoje veličanstvo, tvoja ljepota?»*

Tako dakle, sam u sebi zaključi, prestaju veličine i krune ovog svijeta? Od sada unaprijed služit ću onom gospodaru koji mi nikada neće dati umrijeti. I tako od onog časa sav se posveti ljubavi Razapetog, i zavjetova, da će stupiti u redovnički stalež, ako bi mu žena prije njega umrla, što se i dogodi, te stupi u družbu Isusovu.

Dobro dakle, neki razočarani čovjek o truplu mrtvog čovjeka napisa ove riječi: *«Tko ozbiljno promatra smrt, dobra svjetska ne može ljubiti.»* A onda, zašto je toliko mnoštvo ljubitelja ovoga svijeta? Zato, jer ne misle na smrt. Nevoljni Adamovi sinovi, opominje nas Duh Sveti, zašto iz vaših srdaca ne izbacite tolike požude za zemaljskim dobrim, koje vas sile, da ljubite ispraznosti i laži? Što se je god dogodilo vašim prethodnicima, to će se na kraju dogoditi i vama; oni su u ovoj istoj kući nekoć stanovali, na

ovom istom krevetu spavali, a sad ih više nema; na isti način i s tobom će se dogoditi.

Dakle, brate moj, brzo se predaj Bogu, dok smrt nije došla po te. Što danas možeš urediti, ne ostavljaj za sutra, jer ovo danas brzo prolazi i više se ne vraća; a sutra bi mogla doći smrt koja te neće pustiti, da bilo što više uradiš. Brzo se otresi svega onog što te dijeli ili bi te moglo dijeliti od tvog dragoga Boga. Živom željom ostavimo dobra ovog svijeta, prije nego nas smrt od njih otrgne. Blaženi umirući, koji su davno umrli svjetskim požudama. Ti se smrti ne bije, nego ju s veseljem iščekuju i prihvaćaju, jer onda umjesto da ih rastavi s dobrom, koje ljube, sastavit će ih s najvećim dobrom, koje su jedino ovdje ljubili, te koje će ih uvijek usrećiti vječnim blaženstvom.

Molitva: Dragi moj Otkupitelju, zahvaljujem ti da si me toliko čekao. Što bi od mene bilo da si me u smrt poslao dok sam živio odijeljen od tebe? Uvijek budi blagoslovljeno tvoje sveto milosrđe i strpljenje, koje si imao sa mnom. Zahvaljujem ti na svjetlosti i milosti kojom me sad potpomažeš. Do sada te nisam ljubio, niti se brinuo da stečem tvoju ljubav. Sad svim srcem najviše žalim, da sam toliko puta ražalostio mog tako dobrog Boga. Ova me žalost muči, ali je slatka, jer me tješi da si mi već oprostio. Slatki moj Spasitelju, kamo sreća, da sam tisuću puta prije umro, nego da sam te ikada uvrijedio! Bojim se da se opet ne padnem u prijašnje moje zloće. Ali, daj da prije umrem najtežom smrću, što može biti, nego da nanovo izgubim tvoju svetu milost. Jedno vrijeme bio sam rob pakla, ali sam sad tvoj sluga, o Bože duše moje. Rekao si da ljubiš onog tko tebe ljubi.

Ljubim te; dakle to si moj, a ja sam tvoj. Mogao bih te po kojoj nesreći opet izgubiti, i stoga tu milost molim, da me prije sa ovoga svijeta digneš, nego da te nanovo izgubim.

Toliko si mi milosti udijelio, kojih od tebe nisam ni tražio, ne sumnjam, da ćeš mi uskratiti ovu milost koju sad od tebe tražim. Ne daj, da te igda više izgubim, pokloni mi svoju svetu ljubav, a drugo i ne želim. Marijo, ufanje moje, moli Isusa za me.

3. O kratkoći našeg života.

«Što je naš život, dim koja za malo traje». (Jak. 4, 14)

1. Što je tvoj život? Ništa drugo nego dim, koji s malim vjetrom isčezne, i tako se raspline. Svi znaju da će jednom umrijeti, ali se mnogi varaju u tom što misle da im je smrt tako daleko, kao da nikad neće doći. Na to nas opominje Job, govoreći da je ljudski život kratak, koji kao cvijet dolazi i prolazi. Ovo isto Gospodin preporuči Izaiji proroku da pripovijeda: «*Viči,* reče mu, *da je ljudski život kao život jedne slamke, smrt dođe, slamka se osuši, i tako isto život svrši, svih veličina i svjetskih dobara cvijet otpadne.»* Job da nam poručuje: *« Smrt trči u susret brže od ikakva glasnika, a mi joj neprestano letimo u susret».*

Svakim korakom, svakom izdisajem njoj se približavamo. Govoraše sv. Jeronim: »*Kroz ovo vrijeme, u kojem pišem sve to brže smrti se približavam. Pogledaj kako onaj potočić teče u moru, i vode, koje odlaze i više se ne vraćaju.»* Isto tako, brate moj, i tvoji dani prolaze, i ti se smrti približavaš; prolaze naslade, šetnje gizdavosti, hvale i

povlađivanja, a napokon što ostaje? Ništa drugo nego:» *Jedini grob mi preostaje*» (Job 17,1). Strpat će nas u kakvu jamu, i ondje ćemo goli sagnjiti.

Kod umiranja spomen na sve naslade koje smo uživali za života, sve zadobivene časti i odlična mjesta neće koristiti, nego će nam više povećati muku i zdvajanje u postignuće vječnog spasa. Dakle, reći će onda ljubitelj i uživalac ovog svijeta, moja kuća, moji vrtovi, moji perivoji, ona krasna pokućstva, one slikarije, odijela, još malo pak ću ih morati ostaviti. I zar nikad više neće biti moja?

Tko je ovdje na zemlji strastveno ljubio dobra ovog svijeta, na čas svoje smrti teškom mukom će ih gledati i ova muka staviti će u još veću pogibelj spas njegove duše: a to nam i samo iskustvo potvrđuje, da osobe vezane za dobra ovoga svijeta, na smrti o drugom neće govoriti, osim o njihovoj bolesti, liječnicima koji bi se imali pozvati, te o lijekovima koji bi im bolje koristili: a kad im se progovori o duši, odmah im dosadi te stanu govoriti da ih se pusti otpočinuti, jer da ih glava boli, pa ne mogu slušati govora. A, i ako kad odgovore, smetu se, ne znaju što bi odgovorili i tako često im ispovjednik dade samo odrješenje; ali ne stog što ih smatra pripravnim, nego stoga što nema više vremena. Tako umiru svi oni koji malo ili nimalo ne misle na smrt.

Molitva: Ah, moj Bože, o, Gospodine neizmjernog veličanstva, sramim se stati preda te? Koliko sam te puta uvrijedio zapostavljajući tvoju milost jednoj gadnoj nasladi, jednom prkosu, jednom dimu? Klanjam se i ljubim, o moj Otkupitelju tvoje svete rane koje sam ti mojim grijesima

nanio, ali po njima se nadam zadobiti oproštenje i vječni spas. Pokaži mi, Isuse moj, veliku krivnju kojom sam te uvrijedio ostavljajući tebe, izvor svakog dobra, i to samo da se napijem otrovne i smrdljive vode.

Što nalazim u tolikim uvredama koje sam ti nanio, ako ne žalost, grizodušja i zasluge za pakao? *Oče, nisam vrijedan nazvati se tvojim sinom (Lk 15, 18).* Oče moj, ne odbaci me od sebe. Istina, da ne zaslužujem više tvoje milosti kojom bih opet postao tvojim sinom; ali si umro da mi oprostiš. Ti si rekao: «*Obratite se vi k meni, i ja ću onda k vama.*» (Zah.1.1-3). Ostavljam sva svoja zadovoljstva, odričem se svih naslada koje mi ovaj svijet može dati i tebi se obraćam dušom i tijelom. Radi krvi koju si za me prolio, oprosti mi dočim se kajem iz sveg srca za sve uvreda koje sam ti nanio. Kajem se i ljubim te više nego ikakvu drugu stvar. Ja nisam vrijedan da te ljubim, ali ti si zaslužio da budeš ljubljen, dopusti da te ljubim; ne ljuti se na ono srce koje te je nekada toliko pogrđivalo. Ti nisi htio da umrem dok sam još bio u grijehu, nego si me ostavio da te počnem ljubiti; da, ljubit ću te kroz ovo života što mi preostaje, i drugo neću ljubiti osim tebe samog. Pomozi me, daruj mi svetu ustrajnost, i tvoju svetu ljubav. Marijo, ufanje moje, preporuči me slatkom Isusu.

2. Plakaše kralj Ezekija gledajući svoj život kao platno koje tkalja prereže prije nego ga dovrši. Ah kolikom broju ljudi u najljepše vrijeme, tkajući platno, to jest smijući se i izvršavajući svoje svjetske naume, tolikom brigom odmjerene, smrt dođe i prekine sve! Svjetlošću one posljednje svijeće iščezne svaka stvar ovoga svijeta, povlađivanja, zabave, gizdavosti i veličine. Smrt je velika

tajna; ona nam predoči ono što ljubitelji ovog svijeta ne vide. Najzavidnije sreće, najslavnije pobjede izgube sav svoj sjaj i ljepotu kad se sa smrtne postelje motre. Misli oni lažljivih sreća koje smo imali, onda se mijenjaju u prezir protiv vlastite ludorije. Prava i strahovita sjena smrti zastre i potamni sva i najveća dostojanstva.

Sad nam strasti ukazuju na dobra ovog svijeta u posve drugom obliku nego su uistinu, smrt ih otkriva i prikazuje nam ih onakva kakva su jesu, dim blato, taštine i nevolje. Ah, Bože! Čemu nam služe bogatstva, plemstva i kraljevstva na smrti kad nas onda neće drugo zapasti, osim jedna drvena kućica i jedna prosta i toliko duga haljina samo da nam tijelo može pokriti? Čemu služe časti, kad nas tada drugo ne sljeduje, osim žalobnog sprovoda i sjajne zadušnice, koje duši neće ništa pomoći ako se je izgubila? Čemu služi ljepota tijela, kad onda drugo ne ostaje osim crvi smrada i grozota još prije smrti, a nakon smrti nešto malo smrdljivog praha?

Umre onaj bogataš, ministar, kapetan, o njegovoj smrti svugdje će se govoriti; te ako je zlo živio, onda će biti svjetska bajka i kao primjer svjetske ništavnosti i božanske pravde služit će drugim na poboljšanje. U grobnici, pak, pomiješat će se sa tjelesima siromaha.

Što mu je vrijedio onaj njegov dobro uređeni stas, kad danas od njega nema drugo osim gomilu crva? Čemu njegova vlast i moć koju je imao, ako su tijelo sad zakopali, a duša mu otišla u pakao? Velika je to nevolja i nesreća drugom služiti za razmatranje ovih stvari, a za svoju korist od tog ništa nije činio. Uvjerimo se dakle, da uređivanje društvenih nereda nije vrijeme čas smrti, nego dok smo živi. Požurimo se dakle i radimo ono sad, što onda na smrti

nećemo moći. Vrijeme brzo prolazi i prestaje: zato nastojmo da nam sve posluži za postignuće vječnog spasa.

Molitva: O, Bože duše moje, o neizmjerna dobroto: smiluj se meni koji sam te toliko vrijeđao. Već sam griješeći znao da ću izgubiti tvoju milost i htio sam ju izgubiti. Reci mi, što imam raditi da ju opet zadobijem! Ako želiš da se za grijehe pokajem, kajem se iz svega srca i rado bih od žalosti umrijeti. Ako hoćeš, da se nadam, da ćeš mi grijehe oprostiti, ufam se da ćeš mi ih oprostiti i to po zaslugama krvi Kristove.

Ako želiš, da te ljubim više od svake stvari, puštam sve, odričem se svih dobara i naslada, što mi svijet može dati i ljubim te više nego ikakvo drugo dobro, o ljubazni moj Spasitelju. Ako želiš da od tebe molim milosti, samo dvije stvari tražim: ne dopusti da te više vrijeđam i daj da te uvijek ljubim, i tada postupaj sa mnom kako znaš i hoćeš. Marijo, ufanje moje, ti mi isprosi ove dvije milosti, od tebe ih očekujem.

3. Nije li velika ludost radi kukavnih i časovitih naslada ovog tako kratkog života dovesti se u taku pogibelj, u kojoj bi mogli lako zlom smrću umrijeti i s njom otpočeti nesretnu vječnost? Ah, koliko toga sobom nosi onaj posljednji čas, onaj posljednji otvor usta? Nosi vječnost svih zadovoljstava i sreće ili vječnost svih muka i nevolja.

Pomislimo da je Isukrst odabrao gorku i prezirnu smrt, da nama zadobije dobru smrt. U tu svrhu nas i zove, rasvjetljuje i opominje tolikim prijetnjama da nas potakne na pokoru i tako onaj posljednji čas da završimo u Božjoj milosti.

I poganin Antisten na pitanje kakva je najbolja sreća na ovom svijetu, odgovori:»Dobra smrt». A što će reći kršćanin, kojeg vjera uči, da onog časa započima vječnost, tako da će u onaj čas uhvatiti jedna od dvaju kola, koje sobom vuku vječno uživanje ili vječne muke. Da su u jednoj vrećici dvije karte, i da je na jednoj upisan pakao, a na drugoj raj, i od tih jedna da te mora zapasti; zar ne bi svu pomnju stavio, ne bi li se namjerio i izvadio onu od raja? Oni nevoljnici koji su osuđeni da na kocke izigraju svoj život, ah Bože, kako dršću, pružajući ruke, da bace kocke o kojima ovisi njihov život ili smrt!

Kakav će te strah obuzeti kad se nađeš blizu onog posljednjeg časa, kada ćeš morati reći: »O ovom času, kojem sam blizu, ovisi moj život ili moja vječna smrt. Sad će se vidjeti, ili ću za uvijek biti blažen u raju ili na vijeke očajan u paklu. Pripovijeda sv. Bernardin Sijenski o nekom vojvodi koji umirući sav prestrašen govoraše: „Evo, ja imam toliko zemalja, toliko kuća na ovome svijetu, ali ako noćas umrem, ne znam koji će me stan zapasti".

Brate, ako vjeruješ da ćeš umrijeti, te da ima vječnost i da se samo jedanput umire, te ako se onda izgubiš, da ćeš se izgubiti zauvijek, bez više ikakve nade popravka i spasenja, kako se ne odlučiš i odmah ne počneš od ovoga časa, u kom ovo čitaš, raditi koliko možeš da se osiguraš i umreš sretnom smrću?

Drhtaše sv. Andrija Avelinski, govoreći: »Tko zna kakva će me sreća zapasti na drugom svijetu? Ili ću se spasiti ili izgubiti.« Drhtaše još i sv. Vjekoslav Beltrando tako, da po noći nije mogao zaspati kad bi pomislio:»Tko zna hoću li se spasiti?» A ti, koji se nalaziš u tolikim grijesima, ne dršćeš! Brzo, popravi se dok je još vrijeme,

odluči da ćeš se uistinu posvetiti Bogu; i barem od ovog časa počni takav život, koji te neće smutiti, nego razveseliti na smrti. Daj se na molitvu, često primaj sveta otajstva, pusti grešne prigode, i ako je potreba ostavi i svijet, osiguraj vječni spas i upamti, da za osiguranje vječnog spasa nema dostatne jamčevine.

Molitva: O, dragi moj Spasitelju, koliko sam zadužen! I kako si uopće toliku milost mogao dati jednom nezahvalniku, jednoj izdajici, kao što sam je bio prema tebi? Stvorio si me, i stvarajući me već si unaprijed gledao uvrede koje sam ti imao učiniti: Otkupio si me umirući za me, i već si od onda gledao sve one grdne nezahvalnosti, koje sam ti imao nanijeti. Poslije tog čina stupio sam na ovaj svijet, odmah sam ti okrenuo leđa i s tim sam bio umro, postao smrdljiva lešina, a ti si mi svojom milošću opet povratio život.

Bio sam zaslijepljen, a ti si mi svojom milošću opet život povratio. Bio sam zaslijepljen, a ti si me rasvijetlio. Bio sam te izgubio, a ti si radio da te nađem. O, Bože milosrđa, daj da upoznam dužnosti, koje ti dugujem i dopusti, da oplačem sve uvrede kojima sam te uvrijedio! Ah, osveti mi se, udijelivši mi veliku žalost mojih grijeha! Ne kazni me uskraćivanjem tvoje milosti i ljubavi.

O, vječni Oče, prezirem sve tebi nanesene uvrede više nego ikakvo drugo zlo. Radi Isusove ljubavi smiluj mi se. Pogledaj svog Sina koji je umro na križu: »Krv njegova na nas». Neka siđe ova božanska krv i neka opere dušu moju. O, kralju mog srca, *dođi kraljevstvo tvoje.* Spreman sam odbaciti svaku želju koja nije za te. Ljubim te više od svake stvari, dođi i samo ti vladaj mojom dušom; daj da samo

tebe ljubim i ništa drugo. Želim ti udovoljavati i tvojoj svetoj volji ugađati kroz ovo života, što mi preostaje živjeti.

Blagoslovi, o Oče, ovu moju želju i daruj mi milost, da se nikada više od tebe ne odijelim. Sve moje želje tebi posvećujem i od danas unaprijed ničiji neću biti, samo tvoj, moje blago, moj miru, moje ufanje, moja ljubavi, moje sve i nadam se da ću ovo sve od tebe dobiti po zaslugama tvog Sina. Kraljice i majko moja, Marijo, pomozi mi svojim zagovorom. Majko Božja moli za me.

4. Istinitost smrti

Određeno je ljudima, da će jedanput umrijeti. (Heb 9, 27)

1. Napisana je smrtna osuda svim ljudima; čovjek si i umrijet ćeš. Govoraše sv. Augustin: *«Sva druga naša dobra i zla jesu neistinita, jedina je smrt istinita.»* Ne zna se da li će ono dijete tek rođeno biti bogato ili siromašno, dali će imati dobro ili loše zdravlje, ili će umrijeti staro ili mlado, to je sve relativno, ali da će umrijeti, to je jedino istinito. Svakog plemića, vladara, siromaha smrt će pokositi. A kad smrt dođe, nema te sile koja bi ju mogla zaustaviti; može se spriječiti voda, vatra, željezo; odupire se sili vojvoda, ali smrti se nemoguće oduprijeti. Pripovijeda Belluacense, kako je neki francuski kralj, došavši kraju svog života, rekao:*» Evo ja svom svojom silom i moću ne mogu suzbiti smrt i da me pričeka još makar jedan sat da više živim.»* Kad smrt dođe, ne odgađa ni za jedan trenutak.

Da poživiš, čitatelju moj, sve one godine kojima se nadaš, opet će doći jedan dan i onog dana jedan sat, koji će za tebe biti zadnji. Za mene, koji ovo sada pišem, za tebe koji ovo sada čitaš, već stoji određen dan i čas u kojem niti

ću ja više pisati, niti ćeš ti više čitati. *Tko je taj čovjek, koji živi i ne vidi svoje smrti (Ps 89,49).*

Osuda je već izrečena, do sada nikakva čovjeka nije bilo da je sam sebe obmanjivao i zavaravao, da neće nikad umrijeti. Što se dogodilo tvojim predcima, dogoditi će se i tebi. Koliko ih je na početku prošlog vijeka živjelo u tvojoj domovini, a evo danas nema ni jednog od njih. Još i vojvode i vladaoci promijeniše svoju postojbinu; od njih ovdje nije ništa ostalo osim grobne mramorne ploče s krasnim natpisom, koja nam pokazuje, da od svjetskih velikaša ovdje drugo ne ostaje, osim nešto pepela zatvorena među četiri zidića.

Sv. Bernard pita:» *Reci mi, gdje su ljubitelji ovog svijeta?»* I odgovara:» *Od njih nije ostalo ništa drugo, osim pepela i crvi.»* Za to nam se valja truditi da zadobijemo sreću i to ne onu koja prolazi, nego onu koja nikad neće prestat, jer su nam i duše vječne. A što bi ti služilo da si sretan, ako se može dati prava sreća u duši bez milosti Božje, kada bi kasnije zauvijek ostao nesretan.

Sazidao si onu kuću, koja ti je posve mila i draga; ali pomisli, da ćeš je brzo ostaviti i otići istrunuti u jednoj jami. Postigao si takvo dostojanstvo, da si ugledniji od drugih, ali će doći smrt, koja će te izjednačiti sa najprostijim seljakom na zemlji.

Molitva: Tužna i nevoljna mene kroz toliko godina nisam na drugo mislio nego kako ću te vrijeđati, o Bože duše moje! Ove su godine već prošle, moguće da mi je smrt već blizu, a što drugo imam osim žalosti i nemira u duši? Ah, kamo sreće da sam te uvijek ljubio, o moj Gospodine! Budalast ti sam bio, toliko sam godina živio na ovom

svijetu i umjesto da sam radio što sam trebao, da zaslužim drugi bolji svijet, opteretio sam se tolikim dugovima prema božanskoj pravdi. Dragi moj Otkupitelju rasvijetli me i ojačaj me da sada sredim svoje račune. Moguće, da mi smrt nije daleko.

Pripravit ću se za onaj veliki i odlučujući čas moje sreće ili vječne nesreće. Hvala ti što si me do sada čekao. Kad mi već daješ vremena, da popravim svoje zloće, evo me, Bože moj, što mi je za tebe raditi. Hoćeš li, da se kajem za uvrede, koje sam ti nanio? Kajem se i iz sveg srca se žalostim. Hoćeš li, da ovo godina i dana potrošim ljubeći tebe? Da to ću činiti. Ah, Bože moj, to sam i do sada više puta obećavao, ali sva ta moja obećanja pretvorila su se u izdajstva! Ne, Isuse moj, neću više biti nezahvalan na tolikim milostima, koje si mi udijelio. Ako barem sada ne promijenim svoje življenje, onda kako ću se na smrti moći nadati, da ćeš mi oprostiti i raj udijeliti?

Evo sad tvrdo i ozbiljno odlučujem, da ću u naprijed u istinu samo tebi služiti, ali ojačaj me i ne zapusti me. Kad me nisi zapustio dok sam te vrijeđao, ne zapusti me ni sada; tim više što se sada uzdam u tvoju pomoć, kad obećavam, da ću sve ostaviti, samo da tebi ugodim. Primi me dakle da te ljubim, o Bože vrijedan neizmjerne ljubavi. Primi onog izdajicu, koji se sad skrušen baca pod tvoje noge, ljubi te i traži milost. Ljubim te, Isuse moj, svim srcem, više nego samog sebe. Evo tvoj sam. Raspolaži sa mnom i svim mojim stvarima kako hoćeš, daj mi ustrajnost, da ti ostanem vjeran u posluhu; udjeli mi tvoju ljubav i tada radi od mene što hoćeš. Marijo, majko, ufanje, utočište moje, tebi se preporučujem, tebi izručujem dušu moju, čuvaj ju i moli za mene.

2. Istina je dakle da smo svi osuđeni na smrt. Svi se rađamo, kaže sv. Ciprian, sa omčom oko vrata, te koliko puta zakoračimo, toliko se smrti približimo. Brate moj, kako si jednog dana bio upisan u knjigu rođenih, isto tako jednog ćeš dana biti upisan u knjigu umrlih. Kao što ti brojiš sate svojih prethodnika, govoriš moj pokojni otac, moj pokojni stric, moj brat, tako će isto i nasljednici o tebi govoriti. Kako si mnogo puta čuo mrtvačka zvona za drugog, tako će i drugi slušati ta ista zvona kad se tebi bude zvonilo.

Što bi rekao, da gledaš osuđenika na smrt, gdje ide na vješala, šaleći se, smijući se, prevrćući očima amo tamo, misleći na igre, svečanosti i šetnje? A ti zar sad ne ideš prema smrti? I na što misliš sad? Pogledaj onamo u onoj jami, one tvoje prijatelje, rodbinu kojima je osuda već izrečena i izvršena. Koliki strah obuzima osuđenike, motreći svoje drugove obješene i mrtve? Pogledaj ona mrtva tijela i svako će reći:» *Jučer meni, sutra tebi (Ez 38, 23.).* Isto ti govore i slike tvojih pokojnih roditelja, njihove spomen knjige, kuće, postelje i haljine od njih ostale.

Kakva bi se više ludorija mogla učiniti znajući, da se mora mrijeti, da nas poslije smrti čeka ili vječnost uživanja ili vječnost muka i patnja; znati, da o onom času ovisi ili naša vječna sreća ili naša vječna nesreća, a ne misliti kako ćemo naše račune urediti, te što nam je činiti da sveto umremo? Mi sažalijevamo sve one, koji iznenadno umru, jer se nisu mogli pripraviti za smrt, a zašto onda mi ne nastojimo da budemo pripravni, budući da se to isto i nama može posve lako dogoditi? Prije ili kasnije, bilo svjesno, bilo iznenada, mislili ili ne mislili, zauvijek ćemo umrijeti,

svakog sata, svakog časa se približavamo našim vješalama, ta vješala za nas biti će upravo ona posljednja bolest, koja će nas protjerati s ovog svijeta.

Svakog vijeka, kuće, trgovi i gradovi nastanjuju se novim naraštajem i narodom, a prvi je naraštaj već strpan i zatvoren u grobnice. Kao što su dani njihovog života svršili, tako će doći vrijeme, kad ni mene ni tebe niti ikog živa neće biti na ovoj zemlji. Tad ćemo se naći svi u vječnosti, koja će za nas biti ili vječni dan veselja ili vječna noć patnja. Nije bilo kako: istina je, a vjera nas uči, da će nas od tih dviju stvari, jedna ili druga zapasti.

Molitva: Ljubazni moj Otkupitelju, ne bi se smio usudit i stupiti pred tebe, da te nisam gledao kako visiš na križu, te razderana i pogrđena kako umireš za mene. Velika je bila moja nezahvalnost, ali je više tvoje milosrđe. Mnogi su bili moji grijesi, ali su veće tvoje zasluge. Tvoje rane, tvoja krv, tvoja smrt su moje uzdanje. Prvim mojim grijehom zaslužio sam pakao; poslije sam se toliko puta vraćao na isti put, a ti ne samo da si me uzdržao u životu, nego si mi još milosrdno i tolikom ljubaznošću ponudio pomirenje.

Kako bih se mogao bojati, da ćeš me sad od sebe otjerati, kad te ljubim, a drugo ne želim osim tvoje milosti? Da ljubim te svim srcem, dragi moj Gospodine, a drugo i ne želim, osim da te ljubim. Ljubim te i žalim što sam vrijeđao tebe, ne toliko zbog tog što sam zaslužio pakao, koliko zbog tog, što sam tebe uvrijedio, o Bože moj, koji si me toliko ljubo. No Isuse moj, otvori mi izvor svoje ljubavi i dobrote, te nadodaj milosrđe na milosrđe. Daj da ti više ne budem nezahvalan u svem i promjeni mi srce.

Daj da ovo moje srce, koje do sada nije cijenilo tvoje ljubavi i zamjenjivalo je nevoljnim nasladama ovog svijeta, sad bude posve tvoje, te da uvijek plamti za tebe, uzdam se da ću doći u raj, da te zauvijek ljubim; znam ondje me neće moć zapasti mjesto među nevinim, nego će mi trebat stati među pokornicima ljubiti ću te više nego nevini. Na slavu tvog milosrđa, neka vidi raj, gdje jedan grešnik plamti velikom ljubavlju, grešnik koji te je toliko puta uvrijedio. Od sada naprijed čvrsto obećavam, da ću zauvijek biti tvoj; na drugo neću misliti, nego na samog tebe. Pomozi me svojom svjetlošću i milošću, neka me okrijepi da uzmognem ispuniti ovu moju želju, koju mi sam svojom dobrotom pružaš. O Marijo, ti koji si majka ustrajnosti, isprosi mi, da ostanem vjeran ovom mom obećanju.

3. Smrt je istinita. Ali, o Bože! Kad to kršćani znaju, vjeruju i vide, kako tako mnogi žive, da ni malo ne misle na smrt, kao da nikad neće umrijeti? Da poslije ovog života nema ni raja ni pakla, bili mogli manje misliti na svoju smrt nego što misle danas? Zato žive zlo. Brate moj, ako želiš dobro živjeti, nastoj početi živjeti još danas, kao da je sama smrt pred tobom! Misleći na smrt izgubi se sva želja za zemaljskim stvarima.

Sva dobra ovog svijeta odnose se na tjelesne naslade, stvari i časti, ali to sve prezire onaj, koji promišlja da će ga zakopati u zemlju i dati za hranu crvima. Doista, držeći svaki dan pred sobom smrt sveti su zamrzili sva dobra ovog svijeta.

Zato je sv. Karlo Boromero na svom stolu uvijek držao jednu ljudsku glavu, da ju može svaki dan gledati. Kardinal Boronio na prstenuje je imao upisano: *»Spomeni se da ćeš*

umrijeti.» Štovani Đovenal Ancina, biskup, na spomeniku jednog mrtvaca napisao je ovako:*» Što si sad ti bio sam i ja, a što sam sad ja bit ćeš i ti.»*

Jedan drugi sveti pustinjak, upitan na samrti, zašto je onako veseo, odgovorio je:*» Često sam držao smrt pred očima, zato sad kad je došla nije za mene nikakva nova stvar.»*

Kolika bi ludost bila putnika, koji bi putujući po svijetu, mislio kako bi postao velikim i bogatim u onom mjestu, u kome se nalazio u prolazu za nekoliko dana, a ne bi se brinuo, da ne bi kasnije pao u veliko siromaštvo kad dođe u ono mjesto, gdje misli ostati preko cijelog svog života?

Zar nije lud onaj koji traži da se usreći na ovom svijetu, na kojem će ostati još nekoliko dana i dovede se u opasnost da na drugom svijetu se posve unesreći, gdje će morati ostati zauvijek?

Tko uzme u najam kakvu tuđu stvar, slabo je cijeni, jer zna da nije njegova i da će je morati brzo povratiti; dobra ovog svijeta sva su nam pozajmljena, zato je velika ludorija zaljubljivati se u njih, kad ćemo ih morati brzo vratiti. Smrt će nas posve ogoliti i oduzeti nam sve što imamo. Sva dobit i sreća ovog svijeta završit će jednim otvorom usta, jednim sprovodom i jednim pokopom u crnu zemlju.

Kuću, koju si nedavno sagradio do malo morat ćeš drugome ustupiti, grob će biti vlasnik tvom tijelu do sudnjeg dana i odanle će se preseliti ili u raj ili u pakao, gdje je već prije duša otišla.

Molitva: Dakle smrću za mene sve će završiti! Tada drugo neću naći, o moj Bože, osim ono malo dobra, koje

sam za ljubav tvoju činio, a što očekujem? Čekam dok smrt dođe i nađe me ovako nevoljna i grijesima uprljana, kao što sam sad. Da sad umrem, umro bih posve nemiran i nezadovoljan s mojim prošlim življenjem. Ne Isuse u toj ne zadovoljštini neću umrijeti. Zahvaljujem ti što mi daješ vremena da oplačem svoje grijehe i da te počnem ljubiti; od ovog časa ću početi.

Kajem se nadasve što sam vrijeđao tebe, moje najveće dobro i ljubim te više nego ikakvu drugu stvar, više nego sama sebe, sav ti se predajem. Isuse moj, od sada te grlim, privijam te svom srcu i od ovog časa darivam ti svoju dušu.

Ne neću čekati da ti je predam onda, kad mi se navijesti onim zazivom:*»Pođi dušo kršćanska»* polazak s ovog svijeta. Ne, neću čekati da te onda zamolim za oproštenje da me spasiš.

Spasitelju moj, spasi me sad oprostom i darom tvoje svete ljubavi. Tko zna da ovo promišljanje, koje sam danas čitao, nije zadnji glas, kojim me zoveš na pokoru i obraćenje, te zadnje milosrđe, koje mi pružaš?

Pruži ruku, moja ljubavi i izvedi me iz blata moje lijenosti. Daruj mi veliku gorljivost, daj da te poslušam velikom ljubavlju u svemu, što je tebi milo i što od mene iziskuješ.

Vječni Oče, radi Isusove ljubavi pokloni mi svetu ustrajnost i milost, da te ljubim i to da te puno ljubim kroz ovo malo života, što mi preostaje.

O Marijo, majko moja, Majko milosrđa, iz ljubavi, koju imaš prema tvom Isusu, isprosi mi ove dvije milosti: ustrajnost i ljubav.

5. Ne znamo u koji čas ćemo umrijeti

Budite pripravni, jer će Sin čovječji iznenada doći
(Lk 12, 40).

1. Istina je da ćemo svi umrijeti, a kada, to ne znamo. Brate moj, već je određena godina, mjesec, dan, sat i čas u kojem ćemo ja i ti ostaviti ovu zemlju i stupiti u neprekidnu vječnost; ali taj trenutak nama nije poznat. Isus nam kaže, da svakog časa budemo pripravni, da će smrt doći kao lupež noću i kriomice. Opet nas opominje, da živimo budni oprezni, jer kad se ni najmanje ne budemo nadali, da će on doći, suditi nam. Kaže sv. Grgur, Bog za naše dobro krije čas naše smrti, a to da se u svako doba nađemo pripravni za umrijeti.

Kad nam dakle smrt može u svako doba i na svakom mjestu uzeti ovaj život, onda ako želimo dobro umrijeti i spasiti se, treba - kaže sveti Bernard - da je u svako doba i na svakom mjestu čekamo. Svi znaju da će umrijeti, ali je veliko zlo, što mnogi misle, da im je smrt još daleko. Pa i starci teško bolesni i oni se time zanose da će živjeti još tri ili četiri godine.

Naprotiv, kažem vam ja, koliko ih danas mi poznamo što u umrli nenadano, netko sjedeći, netko hodajući, a netko i spavajući mirno na svom krevetu? Istina je da ni jedan od tih nije držao, da će nenadano umrijeti i to baš u onaj čas, kad ga je smrt pokosila. Dalje vam kažem, koliko ih je god ove godine otišlo na drugi svijet, umirući na svom krevetu, ni jedan od njih nije mislio, ove godine svoje dane izbrojiti. Rijetke su smrti, koje nenadano ne dolaze.

Dakle, kršćanine moj, kad te đavao stane napastovati, da sagriješiš govoreći ti, da ćeš se sutra ispovjediti, odgovori mu: a što ja znam, da ovaj dan nije posljednji za mene? Ako ovaj sat, ovaj čas, u kojem sam sagriješio i Boga uvrijedio, bude posljednji za mene, tako da za mene ne bude više vremena, da se popravim, što bi onda za uvijek od mene bilo? Koliko je nevoljnih grešnika u onaj isti čas, kad su se hranili kakvim otrovnim nasladama, dignuto sa ovog svijeta i bačeno u pakao? *Kao što se ribe hvataju za udicu, tako se i ljudi love u zlu času (Prop. 9, 12).* Zli čas je upravo onaj u kojem grešnik vrijeđa Boga. Vrag će ti reći, ta nesreća neće ti se dogoditi, a ti mu odgovori: ako mi se dogodi, što će onda od mene biti kroz sve vijeke?

Molitva: Gospodine, mjesto gdje bi u ovaj čas mogao biti, nije ovo, gdje se sad nalazim, nego pakao, koji sam svojim grijesima, toliko puta zaslužio. No podsjeća me sv. Petar:*»Bog je strpljiv s vama, neće da se tko izgubi, nego hoće da se svaki povrati na pokoru (2Ptr 3, 9.).* Zato si me dakle tolikom strpljivošću čekao, da se vratim na pokoru. Da, moj Bože, vraćam ti se, padam pred tvoje noge i tražim oproštenje: *Smiluj mi se Bože, po milosrđu svome.* Gospodine, za oprostiti meni se traži veliko i izvanredno milosrđe, jer sam te prosvijetljen uvrijedio. I drugi su te grešnici vrijeđali, ali nisu bili prosvijetljeni kao što sam bio ja.

Sa svima njima zoveš mene da se pokajem za grijehe i da se nadam oproštenju. Da, moj Otkupitelju, od sveg se srca kajem, što sam te vrijeđao i ufam se, da ću po zaslugama tvoje preteške muke dobiti oproštenje. Ti, Isuse

moj, iako si bio nevin, htio si umrijeti kao krivac na križu i svoju krv proliti, da me od grijeha očistiš.

O vječni Oče, radi Isusove ljubavi oprosti mi; uslišaj njegove molitve, sad ti se on za mene moli kao moj odvjetnik. Ali za mene nije dosta, da mi oprostiš, o Bože dostojan neizmjerne ljubavi, nego želim, da mi još dadneš tu milost, da te ljubim kroz cijeli moj život. Ljubim te, o najveće dobro i od sad u naprijed čuvati ću se ne samo od teških nego i od malih grijeha.

Uklanjat ću ti se od svake zle prigode. Najprije me oslobodi od grijeha i onda me kazni kako hoćeš. Primam sve bolesti, patnje, gubitke, koje mi budeš poslao; za mene je dosta da ne izgubim tvoju milost i tvoju ljubav. Obećao si, da ćeš davati što se bude od tebe tražilo. Ove dvije milosti molim, naime svetu ustrajnost i milost, da te ljubim. O Majko milosrđa, moli Isusa za mene, u tebe se uzdam.

2. Gospodin neće da se izgubimo, zato prijeteći kaznama opominje nas, da promijenimo život: *Ako se ne obratite, mač ću svoj naoštriti (Ps. 7).* Gledajte, kaže vam na drugom mjestu, koliko ih je nenadano smrt pokosila, koji se ni najmanje nisu nadali, da će tako brzo umrijeti, zbog toga nisu htjeli prekinuti svoje zloće i obratiti se. Na drugom mjestu opet govori: *Ako ne budete činili pokoru, svi ćete se tako propasti..* Zašto tolike prijetnje i opomene, prije nego nas kazni? Zato jer hoće, da se popravimo i tako izbjegnemo zlu smrt.

Tko viče: *Pazi se!* Taj nema namjere da te ubije, kaže sv. Augustin. Potrebno je dakle da sredimo račune prije nego li dođe dan od polaganja računa. Kršćanine moj, još bi danas prije mraka mogao umrijeti i onog istog časa bi se izrekao sud o tvom vječnom životu, što ti se čini, bi li se s

pripravnim računima našao? Ili koliko bi platio da ti Bog produlji još jednu godinu, mjesec ili najmanje jedna dan vremena? A zašto sad kad ti Bog daje ovo vrijeme? Zar se ne bi moglo dogoditi, da ovaj dan za tebe bude posljednji? Da se spasiš treba, brate moj, da ostaviš grijehe; kad ćeš ga već jednom morati ostaviti, onda, zašto ga odmah ne ostaviš? Valjda čekaš dok smrt dođe? Ali znaj da vrijeme smrti za okorjele nije vrijeme oprosta i milosti, nego osvete.

Da kome pozajmiš veliku svotu novaca, tražio bi što prije, da pismeno novac osiguraš, govoreći: Tko zna, što se može dogoditi? A zašto tako oprezno ne postupaš i sa svojom dušom, koja je mnogo vrednija od te svote novaca? Zašto isto ne kažeš: tko zna što se može dogoditi?

Ako izgubiš onu svotu, opet sve nećeš izgubiti: i sve kad bi sa onom svotom izgubio sav svoj imetak, ipak bi ti ostala nada, da ćeš ga svojim trudom i marom opet moći zadobiti; ali ako smrću izgubiš svoju dušu, onda ćeš u istinu sve izgubiti, niti ćeš imati ikakve nade, da ćeš je moći izbaviti ikad više. Kako brižno čuvaš svoja zemaljska dobra, bojeći se da ti ne propadnu, ako bi slučajno nenadano umro, ali da te slučajno iznenada smrt pokosi u nemilosti Božjoj, što bi onda bilo od tvoje duše kroz sve vjekove?

Molitva: Ah, moj Otkupitelju, svu si krv prolio, svoj si život dao za spas moje duše, a ja sam je toliko puta izgubio uzdajući se u tvoje milosrđe! Dakle ja sam se u toliko puta poslužio tvojom dobrotom, da te vrijeđam? Zbog ovoga sam zaslužio da me odmah usmrtiš i baciš u pakao. Jednom riječju, s tobom sam se natjecao: ti dijeleći mi milosti, a ja vrijeđajući te. Ti dolazeći mi u susret, a ja

bježeći od Tebe. Ti darivajući mi vrijeme da se popravim, a sam se ja njime služio i umnažao grijeh na grijeh. Gospodine, daj da upoznam veliku krivicu, koju sam ti nanio i dužnost koju imam ljubiti te.

Ah, Isuse moj, kako sam ti mogao biti tako drag, da si mi pošao toliko puta u susret, a koliko sam ja puta od tebe pobjegao? Kako si mogao dijeliti tolike milosti onom, koji te je toliko ožalošćivao? Iz svega toga uviđam, koliko nastojiš i želiš da se ne izgubim, nego da se spasim. Svim se srcem kajem, što sam te toliko vrijeđao, neizmjerna dobroto. Ah! Primi ovu nezahvalnu ovčicu, koja se skrušeno tebi vraća; primi je i stavi na svoja ramena tako, da više od tebe ne pobjegne.

Ne, neću više od tebe bježati, Isuse moj, ljubit ću te svim srcem i potpuno biti tvoj; i samo neka vidim, da sam tvoj, tad ću prihvatiti svaku patnju. A kakvu bi višu muku mogao imati, nego da živim bez tvoje milosti, odijeljen od tebe, koji si moj Bog, koji si me stvorio, te si za mene umro?! Prokleti grijesi, što ste uradili! Učinili ste da ožalostim svog Spasitelja, koji me je toliko ljubio.

Ah! Isuse moj, kao što si ti za mene umro, želio bih da i ja za tebe umrem; ti iz ljubavi, ja iz žalosti, što sam te vrijeđao. Smrt ću primiti onakvu kakvu mi pošalješ; ali do sada sam te posve malo ili nimalo ljubio; ovako neću umrijeti.

Ah! Produlji mi ovaj život, da te ljubim prije nego umrem; zato izmjeni moje nezahvalno srce, rani ga i raspali svojom svetom ljubavi, koja te je natjerala da za mene umreš. Ljubim te svom svojom dušom; moja se duša u tebe zaljubila. Ne dopusti, da te ikad više izgubi. Udijeli mi

svetu ustrajnost, daj mi svoju ljubav. Marijo presveta, utočište i Majko moja, budi mi odvjetnicom.

3. *Budite pripravni.* Ne kaže Gospodin, da se pripravimo onda kad smrt dođe, nego da budemo pripravni. Kada smrt dođe, onda će biti gotovo nemoguće u onoj burnoj smutnji urediti pomućeno duševno stanje, što i sami zdrav razum potvrđuje. Tako nam Bog prijeti, govoreći, da on onda neće doći praštati, nego da osveti svoje pogažene milosti i dobročinstva. «*Biti će to zaslužena kazna,* veli sv. Augustin, *za onog, koji se je mogao spasiti, a nije htio, što neće moć onda, kad htio bude.*» Reći će mi tko: «*Tko zna? Moglo bi biti da ću se ja onda ipak obratiti i tako se spasiti.*» no bi li itko bio tako drzak, te skočio u bunar govoreći: Tko zna, moglo bi se dogoditi, kad živ skočim, da ću živ ostati i spasiti se? Oh, Bože, kako nesretni grijeh zasljepljuje grešnika, da se i zdrav razum izgubi! Ljudi, kad se tiče tijela, govore kako najpametniji, a kad se govori o duši, onda govore kao luđaci.

Brate moj, tko zna da ova točka, koju sada čitaš, nije zadnja opomena, koju ti Bog šalje? Brzo se pripravimo na smrt, da nas iznenada ne spopadne. Kaže sv. Augustin, da Bog zato krije zadnji čas našeg života, da svaki dan budemo pripravni za umrijeti. Opominje nas sv. Pavao, da treba nastojati spasiti se ne samo sa strahom, nego i drhtanjem. Pripovijedao je sv. Antonin, kako je neki sicilijanski kralj, da pokaže jednom svom prijatelju strah, s kojim je sijedio na svom prijestolju, sjeo pod mačem koji je visio nad njegovom glavom o tankom končiću i tako on od straha nije mogao ništa okusiti. Svi mi živimo u istoj

pogibelji, dok svakog časa smrtni mač može na nas pasti, o kojem visi naš vječni spas ili vječne muke u paklu.

Radi se o vječnosti. Ako se nađemo u milosti Božjoj, kad smrt dođe, ah koliko će se naša duša onda veseliti! Jer će moći reći: sve sam osigurala, mog Boga više neću moć izgubiti, bit ću sretna za uvijek! Ali ako smrt nađe dušu u grijehu, s kolikim će očajem zavikati: Dakle promašila sam? Ovaj moj promašaj zar neću moć ispraviti, preko vječnosti?

Ovakav strah je obuzeo opata Avilu, španjolskog apostola, kad je doznao za svoju smrt: *Ah! Da mi je još malo vremena i da se bolje pripravim na smrt!* Ovo je isto govorio opat Agaton, sa svim tim, što je umirao nakon toliko godina pokorničkoga života: «*Što će biti od mene?! Tko znade Božje sudove?!* « Sveti Arsenije također je drhtao na smrti, i upitan od svojih učenika, za što drhti, odgovori:»*Sinovi, ovaj strah za me nije nešto nova, strahovao sam preko cijelog svog života*. Nadasve drhtaše Job, govoreći:» *Što ću tad učiniti kad Bog stane suditi; i na pitanja što ću mu odgovoriti?»*

Molitva: Ah, moj Bože, gdje sam ja ikada ikog imao, da me je ljubio više od tebe? O, krvi neprocjenjiva, o rane Isusove, vi ste moje pouzdanje. Vječni Oče, ne gledaj na moje grijehe, nego pogledaj na rane Isukrstove, pogledaj svog ljubaznog Sina, koji od muke za me umire i moli te da mi oprostiš. Kajem se, o moj Stvoritelju, što sam te vrijeđao, žalim više zbog toga nego zbog ikakvog drugog zla. Ti si me stvorio, da te ljubim, a ja sam živio tako, kao da si me stvorio da te vrijeđam.

Radi Isusove ljubavi oprosti mi i udijeli mi milost, da te mogu ljubiti. Prije sam se opirao tvojoj volji, ali od sad se više neću opirati, nego ću raditi sve što mi zapovijedaš. Naređuješ, da zamrzim uvrede koje sam ti počinio; evo ja ih iz sveg srca mrzim. Tražiš da tvrdo odlučim ne vraćati se više na njih; evo čvrsto odlučujem da ću tisuću puta prije svoj život izgubiti, negoli tvoju milost. Zapovijedaš da te svim srcem ljubim, da, ljubim tebe iz dna moje duše i drugo ljubit neću, osim tebe: od sad ti ćeš mi biti jedina moja ljubav.

Tebe samog pitam, i uzdam se, da ćeš mi darovati svetu ustrajnost. Radi Isusove ljubavi daj da ti ostanem vjeran i da uvijek mogu govoriti sa sv. Bonom: »*Jedan je moj ljubljeni, jedna je moja ljubav.*» Ne, neću te više mojim pokvarenim življenjem vrijeđati ni žalostiti, od sada pa nadalje mi život služi za oplakivanje uvreda koje sam ti nanio, da za tebe samog živim i tebe ljubim. Marijo, Majko moja, ti se moliš za sve koji se tebi utječu, moli Isusa i za me.

6. Smrt grešnika

Dolazi tjeskoba! Tražit će mir ali ga neće naći! Dolaziti će nevolja za nevoljom. (Ez 7,25)

1. Sada grešnici od sebe odbacuju misao smrti, i tako traže mir iako ga nikada ne nalaze u grešnom življenju; ali kad se nađu u smrtnoj stisci, kad se nađu blizu svoje vječnosti, tad neće moći izbjeći muke grižnje savjesti; tražiti će mir, ali kakav mir može naći ona duša, koja se nalazi u grijesima, koji ju kao zmije ljutice grizu? Kakav

mir, kad pomisli da će za koji čas stupiti pred Isusa svog sudca, čiji je zakon i prijateljstvo sve do onog časa prezirao?

Vijest od smrti već primljena, misao da će se brzo morati rastaviti sa svim stvorenjima na ovom svijetu, nemiri u duši, izgubljeno vrijeme, nedostatak vremena, strogost božanskog Sudca, vječna nesreća koja čeka grešnike, sve ovo će prouzročiti strahoviti nemir, to će sve pomutiti grešnikovu pamet i povećati zdvajanje; i tako pun pometnje i nepouzdanja umirući će prijeći u drugi život.

Abraham velikom zaslugom pouzda se u Boga protiv ljudskog uzdanja, vjerujući u božansko obećanje. «*On vjerova u nadu, protiv svake nade.*» (Rim.4,18). A grešnici na svoju veliku štetu i krivo na vlastitu propast ufaju se ne samo protiv ufanja, nego i protiv vjere, dok preziru i prijetnje kojima Bog opominje grešnike. Boje se zle smrti, ali se ne boje zato što zlo žive. No tko im jamči da neće naglom smrću umrijeti, od groma, kapi ili od zagušenja krvi? I sve kad bi na smrti i imali vremena, da se obrate, tko im jamči da će se uistinu obratiti?

Sv. Augustin se kroz dvanaest godina borio da svlada zle navike; onda kako će to moći učiniti umirući, koji je uvijek živio u zapletenosti svoje duše, u bolima, u nesvjestici i glavobolji, te u smrtnoj pometnji kako se potpuno obratiti?

Kažem *potpuno,* jer onda neće biti dovoljno jezikom reći i obećati. Ah, Bože, kakav će strah i pometnja tada obuzeti onog tužnog i nevoljnog bolesnika koji je uvijek živio u ne brizi za svoju dušu, kad opazi da je opterećen grijesima, strahom suda, pakla i vječnosti! U kakvu će ga pometnju strovaliti ove misli, kad mu glava iznemogne,

pamet se pomuti, te kad ga već smrtne boli spopadnu! Ispovjedit će se, obećati će, plakati će, tražiti će milosrđe Boga, ali neće potpuno znati što radi; i u ovoj burnoj trzavici, grižnji savjesti, žalosti i strahu otići će na drugi svijet. Dobro reče jedan autor, da su molitve, plač i obećanja umirućeg grešnika upravo kao plač i obećanja onog kojeg je neprijatelj uhvatio i nož mu pod grkljan stavio, da mu život uzme. Nesretan li je onaj koji u večer u krevet legne spavati u nemilosti Božjoj i odande prijeđe u vječnost!

Molitva: O rane Isusove, vi ste moje uzdanje. Ja bih već do sada izgubio svako ufanje u oproštenje mojih grijeha i moje vječno spasenje, da ne gledam sva djela milosrđa i milosti, rane kroz koje je Bog svu svoju krv prolio, da opere moju dušu od tolikih učinjenih grijeha. Klanjam vam se o svete rane, i u vas se uzdam.

Po tisuću puta mrzim i proklinjem one ništavne naslade kojima sam ožalostio mog Otkupitelja i tužno izgubio njegovu milost. Gledajući dakle u vas, podižem moje pouzdanje, prema vama uzdižem moje želje. Dragi moj Isuse, ti si zaslužio da te svi ljudi ljube i da te svim svojim srcem ljube; a ja sam te toliko vrijeđao, mrzio sam tvoju ljubav, a ti si me nakon svega toga podnosio i tolikom ljubaznošću mi oprostio.

Ah, moj Spasitelju, ne dopusti da te više vrijeđam i ne daj da se izgubim! Koliko bi morao trpjeti u paklu gledajući tvoju krv, i tolika milosrđa od tebe primljena! Ljubim te i zauvijek ću te ljubiti. Daruj mi svetu ustrajnost. Otrgni moje srce od svake ljubavi koja se tebi protivi i ulij u mene pravu želju i tvrdu odluku da od sad unaprijed samo

tebe ljubim, moje najveće dobro. Marijo, Majko moja, privuci me k Bogu i daj da budem sav njegov, prije nego umrem.

2. Ne jedna, nego više i mnoge će biti nevolje tužnog umirućeg grešnika. S jedne strane mučit će ga đavli. Na smrti ovi strahoviti neprijatelji ulažu sve svoje sile da upropaste dušu, koja je na polasku s ovog svijeta; znaju da nemaju puno vremena, da ju svladaju i sebi privuku, i ako ju u onaj čas izgube, da će ju izgubiti zauvijek. I onda neće biti samo jedan vrag, koji će napastovati, nego će mnoštvo njih umirućeg opkoliti, da ga upropasti. Jedan će mu reći: « Ne boj se, ozdraviti ćeš». Drugi će nastaviti: » Kako? Ti si kroz toliko godina ostao gluh Božjemu glasu, pa zar da ti se sad smiluje?» Drugi:»Kako ćeš sad moć popraviti tolike pogreške koje si počinio?» Ona zlodjela?» Treći: «Kad su ti dosadašnje ispovijedi bile nevaljale i bez prave odluke pravog pokajanja, kako ćeš ih sad moć ponoviti?»

S druge strane grešnika će opkoliti njegovi vlastiti grijesi. Ovi grijesi kao toliki oružanici, veli sv. Bernard, držati će ga u okovima, govoreći mu: «Djela smo tvoja, nećemo te ostaviti; pratiti ćemo te na drugi svijet, te ćemo se zajedno pokazati vječnom sudcu. U onaj čas umirući bi želio otresti se tih neprijatelja, ali da ih se oslobodi trebalo bi da ih zamrzi, te svim srcem i svom dušom Bogu se obrati; ali je pamet zamračena, a srce otvrdnulo.

Veli sv. Bernard, da će srce, koje je tvrdokorno živjelo u zloćama na ovome svijetu nastojati da se spasi i izbjegne svoju predstojeću vječnu propast, ali neće biti na vrijeme, te će pod teretom svojih zloća nevoljno svoj život svršiti. Dok je on sve do onog časa ljubio grijeh, u isto vrijeme

ljubio je i pogibelj svog gubljenja; pravedno će, dakle, Bog dopustiti, da tad pogine u onoj pogibelji, u kojoj je htio živjeti sve do svoje smrti. Sv. Augustin kaže da onaj koga je zloća ostavila prije nego je on zloću; teško da istu na samrti zamrzi kako treba, jer što onda bolesnik htjedne raditi, to će sve pod prisilom biti.

Nesretan je, dakle, onaj grešnik koji je tvrdoglav i opire se Božjemu glasu! Nezahvalnik mjesto da se preda i ponizi pred Božjim glasom, on više postaje okorjeli grešnik, kao što se nakovanj stvrdne pod udaranjem čekića. Za kaznu takvi će biti i na samrti, iako će onda biti na prijelazu u vječnost.

Grešnici, veli Gospodin, okrenuše mi leđa iz ljubavi prema stvorovima i kad ih stigne tuga i nevolja, reći će mi: »Ustani i oslobodi nas». «A gdje su oni tvoji dani koje si za se provodio?» « Neka sada ustanu i izbave te iz te nevolje?» Nevoljnici kad se nađu u nevolji vapiti će i Boga moliti za pomoć, ali će im odgovoriti:

«Zar sad k meni dolazite? Zovite stvorove neka vas oni pomognu, kad ste se njima klanjali i njih obožavali». Ovako će im Gospodin odgovoriti, jer će se njemu uteći, ali bez pravog pokajanja i čiste odluke, da će se obratiti i život popraviti. Sveti Jeronim nas uvjerava po vlastitom iskustvu, da nitko dobrom smrti neće umrijeti, koji je sve do smrti opako živio.

Molitva: Dragi moj Spasitelju, pomozi mi, ne zapusti me; vidim da mi je sva duša od grijeha nemilo izranjena, strasti me vuku, zle navike me muče; padam pred tvoje noge i smiluj mi se, izbavi me iz tolikih zloća. Ne dopusti da se izgubi duša koja se u te uzda.

U tebe sam se, Gospodine, uzdao i zauvijek neću biti posramljen. Kajem se što sam te vrijeđao, neizmjerna dobroto: veliko sam zlo počinio, to priznajem; ali ću se na svaki način popraviti: no ako mi ti svojom milošću ne pomogneš, ja sam izgubljen. Primi, Isuse moj, ovog nesretnog odmetnika, koji te je toliko vrijeđao.

Pomisli da sam te koštao krvi i života. Po zaslugama tvoje muke i smrti primi me u svoje ruke udijeli mi svetu ustrajnost. Bio sam već izgubljen, pak si me ti podigao i pozvao; evo neću se više opirati tvom ljubljenom glasu, tebi se posvećujem; sveži me tvojom ljubavlju i ne daj da se više izgubim, ponovno gubeći tvoju milost. Isuse moj, ne dopusti, Marijo Kraljice moja Majko, ne daj; prije mi isprosi smrt i tisuću smrti, nego da se opet vratim na svoje zloće i izgubim milost tvog Sina.

3. Velika i čudna stvar! Bog grešnicima uvijek prijeti, da će zlom smrću svršiti: «*Onda će me zvati, ali ih neću uslišati. (Pr.1,19). Zar će Bog uslišati njegov vapaj, kad ga spopadnu muke i nevolje? (Job 27). Na vašoj propasti smijati ću se i rugati ću vam se. (Prov.1,26).*

Sv. Grgur kaže: *Kad se Bogu podrugivamo onda ne dijeli milosti ni milosrđa. Moja je osveta i učiniti ću na vrijeme, da mu noga posklizne.» (Deuh.32,35).* I na drugim mnogim mjestima u sv. Pismu sličnim načinom Bog grešnicima prijeti, a oni žive mirno i bez brige, kao da im je Bog obećao dati oproštenje i raj na smrti. Istina, Bog je obećao u svaki čas, kad se grešnik njemu obrati, oprostiti mu; ali nije kazao da će se grešnik na smrti obratiti; dapače, više je puta jasno rečeno, tko živi u grijehu, da će u grijehu i umrijeti. «*Umrijeti ćete u vašim grijesima.» (Iv.8,21).* Na

drugom mjestu opet je izrično kazao:» *Tražiti ćete me, ali me nećete naći. (Iv.7,34.) Boga treba tražiti onda, kad se može naći.»(Iz. 54,6).*

Da, jer će doći vrijeme u kojem se neće moć naći. Nevoljni grešnici, tužni slijepci, koji svoje obraćenje odgađaju do smrti! Kad neće više biti vremena za obraćenje! Kaže sv. Oleastro: *«Zli nikada ne čine dobro, pa ni kad za to ne bude vremena.»* Bog želi da se svako spasi, ali tvrdokorne kazni.

Pretpostavimo da slučajno kakva jadnika koji se nalazi u grijehu udari kap i ostavi ga u takvom stanju da ne zna za se, zar ga ne bi svako žalio gledajući gdje umire bez svetih sakramenata i bez ikakvog stvarnog znaka pokajanja; i kako bi se naprotiv svako obradovao, kad bi isti kasnije došao k sebi i zatražio odrješenje, te stao moliti djela pokajanja? Zar nije lud onaj, koji ima vremena dobro činiti, a neće, nego i dalje žive u grijesima? Ili, koji se čovjek vraća na grijehe i dovodi pogibelj, da ga smrt pokosi baš vrijeme, kad ne zna hoće li se moć obratiti ili ne. Svatko se boji nenadane smrti, a toliki se izlažu pogibelji da zaglave u smrtnom grijehu bez ikakvog pokajanja i obraćenja!

Bog mjeri težinu naših zloća. Mi se ne obraćamo na milosti, koje nam Bog dijeli, ali ih Bog vrlo dobro čuva i broji: i kad vidi kroz neko vrijeme, gdje se odbacuju, onda ostavi grešnika u njegovoj zloći i tako umre. Tužan je i nevoljan svaki koji svoju pokoru odgađa do smrti! Veli sv. Augustin:» *Pokora, koju bolesnik čini, slaba je»*. Nastavlja sv. Jeronim:» *Od sto tisuća grešnika, koji do smrti žive u grijehu, jedva da će se jedan na smrti spasiti.»* Isto tvrdi i sv. Vinko Ferreri, da bi veće čudo bilo, da se jedan od tih spasi, nego li mrtvog uskrisiti. Kakvu žalost, kakvo li

pokajanje misliš da u sebi probudi onaj, koji je sve do onog časa grešno živio? Pripovijeda Bellarmino, kako je on jedanput bio otišao, da opremi jednog bolesnika, i opomenuvši ga, da se pokaje, ovaj mu odgovori, da on ne zna što je to pokajanje. Bellarmin mu stao tumačiti, a on mu odgovori: »*Oče, ja te ne razumijem, ja toga ne mogu shvatiti*». I tako taj nevoljnik umre, koji za sobom ostavi dosta jasan znak svoje propasti, kako to piše Bellarmino.

Pravedno i zasluženo pokajanje, kaže sv. Augustin, dogoditi će grešniku, da na smrti bude zaboravljen, jer je za života Boga zaboravljao. «*Ne varajte se* -opominje nas apostol Pavao - *Bog se ne može ismijati, te što čovjek posije, da će to i požeti*». Živjeti prezirući zakone Božje, te tražiti plaću i vječnu slavu na smrti, to znači podrugivati se Bogu, ali:»*Bog se ne može ismijati.*» Što se posije ovdje za života, to se nakon smrti žanje i uživa na drugom svijetu. Tko sije zabranjene tjelesne naslade, taj drugo ne može ni dobiti, osim pokvarenosti i nevolje, te napokon vječnu smrt.

Kršćanine moj, što se drugima govori, to se isto i tebi kaziva. Zamisli da se već nalaziš na smrtnom času, od liječnika odbačen, izgubio sjetila i došao do okončanja, koliko bi molio Boga da ti produlji život još za jedan mjesec, jednu sedmicu, i to da urediš račune svoje duše?

I uprav sad ti Bog daje to vrijeme. Zahvali mu i brzo se popravi, i poduzmi sva moguća sredstva, da se nađeš u milosti onaj čas, kad smrt pokuca na vrata, jer onda neće biti vremena za popravljanje.

Molitva: Ah, moj Bože, a tko bi imao toliko strpljenja sa mnom, kao što si ga ti imao? Da tvoja dobrota nije

neizmjerna, već bi bio izgubio svaku nadu u praštanje. Ali govorim s Bogom, koji je umro da mi oprosti i spasi me. Naređuješ mi da se ufam, i ja ću se nadati. Ako me moji grijesi straše i osuđuju, hrabre me tvoje zasluge i obećanja. Obećao si da ćeš dati život tvoje milosti onomu, koji ti se vrati: »*Vratite se i živjetii ćete*».*(*Ez.18,32). Obećao si zagrliti, tko se tebi obrati: »*Obratite se k meni, a ja ću k vama.*»(Zak.1,3). Kazao si, da ne znaš mrzit onoga, koji se ponizi i pokaje*:»Srce skrušeno i raskajano, Bože, nećeš odbaciti.»(*Ps.50). Evo me, Gospodine, tebi se vraćam, tebi se obraćam; priznajem, da sam zaslužio sto pakala, i kajem se, što sam te vrijeđao. Tvrdo obećavam da te neću više vrijeđati, nego da ću te uvijek ljubiti. Ah, ne daj da se ikada više pokažem nezahvalan prema tvojoj dobroti!

Vječni Oče, po zaslugama Isusove poslušnosti, radi koje je umro, daj da do smrti ostanem poslušan tvojoj svetoj volji. Ljubim te, moje najveće dobro, i radi te ljubavi slušati ću te vjerno u svemu. Daruj mi svetu ustrajnost, pokloni mi svoju ljubav, a drugo i ne tražim. Marijo, majko moja, moli za me.

7. Osjećaji zapuštena umirućeg koji je za života malo mislio na smrt

Uredi kuću svoju jer ćeš umrijeti, nećeš ozdraviti. (Iz 38,1)

1. Zamisli da se u ovaj čas nalaziš pokraj nekog bolesnika koji će kroz koji sat morati umrijeti. Bijedan bolesnik, gledaj koliko ga muči bolest, nesvjestica, gušenje u prsima, teško disanje, ledeni znoj, slabost u glavi, malo čuje, slabo vidi i razumije, te jedva da štogod može

govoriti. Između svih njegovih nevolja najgora je ta, što je blizu smrti, mjesto da misli na dušu i pripravlja račune za vječnost, on jedino misli na liječnike i lijekove, te kako bi brže i lakše ozdravio, i oslobodio se onih muka, koje ga uništavaju. «*Drugo ništa ne mogu nego jedino o sebi misliti,* veli Lovro Justinijan, govoreći o onim, koji tako umiru.

Barem da ga njegovi roditelji i prijatelji, ako ne drugi, upozore na pogibeljno stanje, u kom se nalazi; ali ne, nema među svom njegovom rodbinom i prijateljima, nekog tko bi imao snage upozoriti ga na njegovu blizu smrt, te ljubazno kršćanski opomenuti, da primi svete sakramente; svatko se od tog ustručava, tobože da ga ne uznemiri.

Oh, Bože, odmah sad ti zahvaljujem, što ćeš dopustiti, da će me braća moje udruge na smrti dvoriti, koji se tada o drugome neće brinuti osim za moje spasenje, i svi me potpomagati, da sretno umrem!

No, međutim, ako se o smrti ništa ne govori, ipak bolesnik, gledajući zbunjenu obitelj dogovore i šaptanje liječnika, česte lijekove, te se nevoljni bolesnik nalazi u strahu i pometnji, grižnji savjesti, slabom ufanju, govoreći sam sobom:

»*Ajme, tko zna jesu li se izbrojili moji dani?*» Sad kako će se bolesnika dojmiti, kakvi li će osjećaji njim zavladati kad sazna da mu je smrt blizu: »*Uredi kuću svoju jer ćeš umrijeti, i nećeš živjeti?*» kakav će ga strah obuzeti kad čuje: «Čuješ, tvoja je bolest neizlječiva, valja da primiš svete sakramente, da se s Bogom sjediniš i sa svijetom oprostiš. – Sa svijetom oprostim?

Kako? Zar moram sve ostaviti? Onu kuću, ovaj dvorac, rodbinu, prijatelje, zabave i šetnje? Da, sve, već je bilježnik

došao i piše ostavštinu i oproštaj: *«Ostavljam ovo onom, ostavljam to drugom, ostavljam sve.»* A sobom što se nosi? Ništa drugo osim komad platna, koje će do malo s njim zajedno strunuti u grobu. Ah! Kako će se uznemiriti i smesti umirući kad opazi gdje ukućani plaču, prijatelji uza nj šute, ne usuđuju se govoriti?

Ali će mu višu muku zadati onaj pakleni nemir u duši, radi neurednog i raspuštenog življenja, koje je sve do onog časa provodio usprkos tolikim opomenama i božanskim prosvjetljenjima; nakon savjetovanja duhovnih otaca, te nakon tolikih obećanja, koja ih nije nikada ispunjao, ili ih je kasnije zanemario. Tad će reći: Tužna i nevoljna mene, toliko me je Bog rasvjetljivao; dao mi toliko vremena da uredim svoju dušu, a nisam ništa činio; a evo me sad na kraju života!

Što bi me stajalo da sam izbjegao onu grešnu prigodu, da sam prekinuo ono prijateljstvo, da sam se svakog tjedna ispovijedao! Sve da me je to moralo i moglo zapasti, trebao sam sve činiti da spasim dušu što je najpotrebitije. Ah! Da sam izvršio onu odluku, koju sam bio učinio da sam proslijedio, kao što sam bio počeo, kako bih sad bio zadovoljan i sretan. Ali na moju nesreći to nisam izvršio, a sad više nema vremena da to učinim.

Takva su čuvstva i osjećaji umirućih, koji su za života zanemarili dušu, slični su osuđenima koji se već u paklu žaloste i jadikuju što su zbog svojih grijeha zapali u muke paklene, ali bez koristi i bez ikakve nade da će se ikada više moć popraviti, i iz muka izbaviti.

Molitva: Gospodine, da mi u ovaj čas javiš da ću brzo umrijeti, odmah bi osjetio golemu žalost, koja bi me

spopala. Zahvaljujem ti što me rasvjetljuješ i daješ mi vremena da se osvijestim i obratim. Ne, Isuse moj, neću više od tebe bježati. Dosta je što si mi do sada izišao u susret i nisi me odbacio. Posve pravedno i s razlogom se moram bojati, ako ti se sad ne predam i ne obratim, da ćeš me zauvijek odbaciti od sebe. Dao si mi srce, da te ljubim, a ja sam ga zlouporabio; ljubio sam stvorove, tebe sam zanemario, moj stvoritelju, moj Otkupitelju, koji si za mene svoj život dao.

Umjesto da sam te ljubio, ja sam te toliko put vrijeđao i pogrdio! Znao sam da ću te onim grijehom uvrijediti, ipak sam ga učinio, Isuse moj, kajem se i iz sveg srca žalim, što sam te toliko put ožalostio; promijenit ću svoj život. Odričem se svih slasti ovog svijeta, da tebe ljubim, tebi udovoljim, Bože moje duše.

Pokazao si tolikim znakovima da me ljubiš, htio bih još i ja, prije nego umrem da ti pokažem kakav znak moje ljubavi. Od sad primam sve bolesti, sve patnje koje će mi doći, jedino me jačaj da ih strpljivo podnesem tebi za ljubav. Ljubim te neizmjerna dobroto, ljubim te više nego ikakvo dobro ovog svijeta, udijeli mi ljubav i daruj mi svetu ustrajnost. Marijo ufanje moje, moli Isusa za mene.

2. Ah kako se na smrtnom času poznaju vjerske istine! Ali za veću muku umirućeg, koji je zlo živio, osobito ako je osoba bila Bogu posvećena, budući da joj je Bogu bilo lakše služiti, imajući više vremena, više izgleda, više božanskih nadahnuća. Oh, Bože kakve će ga muke obuzeti kad promisli i rekne: Druge sam savjetovao i na dobro opominjao, a ja sam mnogo gori od njih bio! Bio sam ostavio svijet, pa sam opet ljubio naslade, ispraznosti i

svjetske ugodnosti. Koliko će ga gristi kad pomisli o onim božanskim nadahnućima koje je primio od Boga da bi se posvetio i jedan poganin, a kamo li ne bi jedan službenik Božji. Koliko će ga mučiti savjest kad se sjeti da je tuđe krijeposti prezirao kao kakve slabosti duha; te što je hvalio nekakva svjetska načela, vlastite koristi i samoljublja, da drugom nije dao pred sebe, da nije patio, da se je svakom prilikom po volji zabavljao!

Želja grešnika poginut će (Ps. 11, 10.). Koliko će na samrti željeti ono vrijeme koje je za života izgubio! Pripovijeda sv. Grgur u svojim razgovorima kako je neki Krizancij, čovjek bogat, ali zlog života, na samrt vikao na vragove, koji mu se očevidno bijahu ukazali i došli da ga nose: *Dajte mi vremena, pustite me do jutra.*

Ludo jedna tražiš sada vremena? Pa imao si ga dosta, ipak si ga izgubio i potrošio u zloćama. Nesretnik je cijelo vrijeme vikao tržeći pomoći. Pokraj njega stajao je njegov sin redovnik imenom Maksim i umirući sinu govoraše: *Sinko moj, pomozi mi, Maksime moj, pomozi mi!* Međutim on je vičući i mučeći se ispustio svoju dušu.

Kako ovi luđaci za svog života ljube ludorije, a poslije na samrti otvore oči i priznaju da su bili mahniti, ali im to ništa ne pomaže, gube svako ufanje da će se ikad više moći popraviti i tako umirući za sobom ostavljaju veliku sumnju o njihovom vječnom spasenju. Brate moj, sad kad čitaš ovu točku, mislim da i ti govoriš da je tako.

Ali ako je to tako, onda bi bila još veća tvoja ludost i nesreća, poznajući za života ove istine, da se na vrijeme ne popraviš. Ovo što si sad čitao, na samrti bilo bi jedan mač žalosti. No kad još imaš vremena izbjegnuti tako žalosnu smrt popravi se brzo; ne čekaj onog časa, kad ne će više biti

moguće obratiti se. Ne čekaj drugog mjeseca, druge nedjelje.

Tko zna, da ovo svjetlo, kojim te sad Bog rasvjetljuje po svom milosrđu, ne bude posljednja opomena i poziv. Velika ludost je ne misliti na smrt, koja je istina i o kojoj ovisi vječnost, još veća je misliti o smrti, a ne pripraviti se za nju. Sad promišljaj, sad čini one odluke koje bi onda učinio; sad na korist, a onda će biti bez koristi, sad s pouzdanjem, da ćeš se spasiti, a onda s velikim nepouzdanjem u vječni spas.

Neki plemić odlazeći iz kraljevskog dvora Karla V. da samom Bogu služi, bio je upitan od kralja zašto stavlja kraljevski dvor. Odgovori: potrebno je za spasenje, da između neurednog življenja i smrti, pokora zauzme mjesto.

Molitva: Ne, Bože moj, ne ću se više na zlo služiti tvojim milosrđem. Zahvaljujem ti na svjetlosti, kojom me rasvjetljuješ i obećavam da ću promijeniti svoj život. Vidio sam da me već ne možeš trpjeti. Zar ću čekati da me baš u pakao pošalješ ili da me zapustiš, da provodim izgubljeni život, što bi za mene teža kazna bila nego li sama smrt? Evo padam pred tvoje noge, primi me u svoju milost. Istina, da tog ne zaslužujem, ali ti si rekao: *zloća grešnika neće mu škoditi, u koji god dan se obrati (Ez 33, 12.).* Ako sam te u prošlosti vrijeđao, Isuse moj, sad se kajem iz sveg srca i ufam se da ćeš mi oprostiti. Reći ću ti sa sv. Anselmom: ne daj da se moja duša izgubi zbog svojih grijeha, kad si je svojom krvlju otkupio.

Ne gledaj na moju nezahvalnost, nego pogledaj na onu ljubav koja te nagnala, da za mene umreš. Ako sam ja izgubio tvoju milost, nisi ti izgubio svoje moći, da mi je ne

možeš povratiti. Smiluj mi se, moj Otkupitelju. Oprosti mi i udjeli mi milost, da te ljubim; obećam ubuduće da drugo osim tebe ne ću ljubiti. Između tolikih mogućih stvorenja odabrao si mene da me ljubiš, odabirem i ja tebe, najveće dobro, da te ljubim više nego ikakvo drugo dobro. Ti ideš preda mnom sa križem, a ja ću te vjerno slijediti s onakvim križem, kakvog mi pošalješ da ga nosim. Dragovoljno od tebe primam svaku patnju i muku. Dosta je da me ne ostaviš bez tvoje milosti i zadovoljan sam. Marijo, ufanje moje, isprosi mi od Boga ustrajnost i milost da ga ljubim, drugo i ne pitam.

3. Umirućem, koji se za svog života nije brinuo za dobro svoje duše, sve što mu se prikaže za nj će biti trnje; trnje uspomena njegovih šetnja; trnje uspomena onih riješenih doskočica i gizdavosti; trnje njegovi prijatelji, te svaka stvar koja mu se bude spominjati; trnje svećenici, koji će ga naizmjence dvoriti; trnje sakramenti; trnje će za nj biti i samo raspelo, koje će postaviti pokraj njega, podsjećajući ga da se loše odazivao ljubavi Boga, koji je svojevoljno umro na križu da ga spasi.

Lud ti sam bio, reći će tad onaj bolesnik! Mogao sam se lijepo posvetiti darovima i prigodama, koje mi je Bog davao; mogao sam sretno živjeti u milosti Božjoj; a sad što imam od tolikih godina što sam proživio osim muke, nepouzdanja, straha, grižnje savijesti i strogih računa, koje imam Bogu dati? A sada strahujem i bojim se da se neću spasiti. A kad će to umirući izreći?

Onda kad počne nestajati ulja u svjetiljci i pri kraju njegova života; onda kad se nađe na pogled dviju vječnosti, sretne i nesretne, te kad se približi onom posljednjem

otvaranju usta o kom ovisi ili vječno blaženstvo ili vječno prokletstvo. Koliko bi on tad platio, da mu dadu još jednu godinu, mjesec ili tjedan vremena sa zdravom pameti; jer tada s pomutnjom u glavi, gušenju u prsima, slabom disanju ne može promišljati, ne može sabrati svoju pamet ne bi li što dobra učinio; nalazi se kao u jednoj mračnoj jami od svakovrsnih smetnja, gdje drugo ne raspoznaje, osim svoju propast, koja mu nad glavom visi, koju već više ne može izbjeći.

Željeti će onda i vapiti da mu se dadne vremena, ali će mu se odgovoriti: *«Pođi, brzo, kroz ono malo časa uredi svoje račune što možeš bolje i putuj, zar ne znaš da smrt ne čeka, niti koga poštuje? « Ah, kakav će ga strah obuzeti kad pomisli i rekne: «Jutros sam živ, a večeras je moguće da ću biti mrtav! Danas ležim u svojoj sobi, na svom krevetu, a sutra ću biti u jednoj jami! «*

A duša gdje će onda biti? Koliki strah kad opazi gdje se svijeća pripravlja! Kad osjeti da ga smrtni znoj već spopada! Kad čuje gdje se rodbini naređuje da iz sobe izađu i da više u nju ne ulaze! Kad mu počnu oči tamniti i vid malaksati! Koliki napokon strah kad se svijeća užeže, jer je smrt već blizu! O svijećo, svijećo, koliko ćeš tad istina otkriti! O kako ćeš onda u posve drugom obliku stvari ukazati, nego što se sad ukazuju! Onda ćeš lijepo pokazati da su dobra ovog svijeta ludorije, ispraznosti i pravde! Ali što će vrijediti, što će se u onaj čas ove istine upoznati, kad već više neće biti vremena za obraćenje.

Molitva: Ah, moj Bože, ti nećeš da umrem, nego želiš da se obratim i živim! Hvala ti što si me do ovog časa čekao i zahvaljujem ti što me sad rasvjetljuješ! Priznajem

moju krivicu da sam zapostavljao tvoje prijateljstvo ispraznim i zbog ništavnih dobara te vrijeđao. Kajem se iz sveg srca žalim što sam ti toliko uvrijedio. Ah, kroz ovo života što mi preostaje, ne zaboravi me potpomoći svojom milošću i prosvjetljenjem, da upoznam i radim ono što mi treba, da život popravim! Kakva će mi korist biti što ću ovu istinu upoznati onda, kad ne budem imao više vremena da se popravim. *Ne daj neprijatelju duše koje vjeruju u te.*

Kad me vrag stane napastovati da te ponovno uvrijedim, ah, molim te, Isuse moj, po zaslugama tvoje pregorke muke, pruži mi ruku, i ne daj, da padnem u grijeh, te da me vrag opet ne zarobi. Daj da u svakoj napasti tebe zazivam u pomoć sve dok napast traje.

Tvoja krv jest moje ufanje i tvoja dobrota je moja ljubav. Ljubim te, Bože moj, vrijedan neizmjerne ljubavi; daj da te uvijek ljubim. Pokaži mi pogubne stvari kojih se moram osloboditi, da budem sav tvoj, a to ću učiniti; a ti me okrijepi, da to sve mognem ispuniti. O, kraljice nebeska, o majko Božja, moli za me grešnika. Daj, da se u svakoj napasti utječem Isusu i tebi koja svojim moćnim zagovorom izbavljaš iz propasti, one koji se utiču pod tvoju zaštitu i tvoje materinsko okrilje.

8. O smrti pravednika

Dragocjena je smrt svetih pred licem Gospodnjim.

(Ps 115, 15)

1. Ako smrt promotrimo našim tjelesnim osjetilima, ona nas straši i nje se bojimo; s vjerskog, pak, gledišta ona nas tješi i želimo ju. Grešnicima se prikazuje strahovita, a

svetim ljubazna i dragocjena. *Dragocjena*, kaže sv. Bernard, jer je ona kraj svih naših muka i patnja, pobjeda borbe, vrata sretnog života. Job veli da je ljudski život kratak i pun svakakvih nevolja, bolesti, straha i strasti. Ljubitelji ovog svijeta koji žele dug život, što drugo traže, reče Seneka, nego produljenje muka? *Što je više živjeti,* veli sv. Augustin, *ako ne više se mučiti.*

Tako je, jer kaže sv. Ambrozije, *sadašnji život nije nam dat da počivamo, nego da se trudimo i trudom zaslužimo vječni život.* Dobro kaže Tertulijan: *Kada komu Bog skrati život, skraćuje mu muku.* Ako je smrt čovjeku dana za kaznu grijeha, ipak su tolike nevolje ovog života, piše sv. Ambrozije, da nam smrt dolazi na olakšanje muka, a ne za kaznu. Bog zove blaženim one koji umiru u njegovoj milosti, jer smrću prestaju njihove muke i polaze na počinak.

Muke, koje grešnika ožalošćuju na smrti, svete ne žaloste. Svete ne straši ono:»Pođi», kao što plaši svjetske ljude. Sveti se ne žaloste što ostavljaju dobra ovog svijeta, jer ih nikada nisu ljubili. Uvijek su išli govoreći:*»Blago mog srca jest Bog i vječni moj udio jest sam Bog.»* Blaženi ste, pisaše Apostol svojim učenicima, koji ste radi Isusa bili orobljeni u vašim dobrim.

Ne žaloste se ostavljajući časti, jer su ih prije prezirali i za ništa držali, jedino su cijenili i za čast držali ljubiti Boga i od njega biti ljubljeni. Ne žaloste se što ostavljaju rodbinu, jer su ih ovdje samo u Bogu ljubili; umirući preporuče ih nebeskom Ocu koji ih ljubi više nego oni i nadajući se vječnom spasenju, misle da će ih odozgor iz raja moć bolje potpomagati nego li ovdje na zemlji.

Jednom riječju, ono što su uvijek ovdje govorili: *Bog moj i sve moje,* to će s više veselja i radosti ponavljati na smrti.

Tko umre ljubeći Boga, tog ne uznemiruju boli smrti, nego se njima naslađuje, misleći da mu život svršava i da više neće imati vremena, da još nešto trpi za ljubav Božju, ni drugim znacima iskazivati mu ljubav; za to velikom ljubaznošću i blagoćom posvećuje mu one posljednje ostanke svog života i tješi se, što će žrtvu svoje smrti sjediniti sa žrtvom, koju Isus svom nebeskom Ocu za nj prikaza na križu.

I tako sretan i blažen umire govoreći: *«U miru ću umrijeti i u Bogu otpočinuti.»* O, koliki je to mir i blaženstvo umrijeti počivajući na rukama Isusovim koji nas je do smrti ljubio, te odabrao gorku smrt, da nama zadobije blaženu, slatku i utješnu smrt!

Molitva: O ljubazni moj Isuse, si htio gorkom smrću umrijeti na Kalvariji, da meni možeš dati blaženu smrt, kada ću te vidjeti? Prvi put kad te ugledam, ugledat ću te kao mog sudca na onom istom mjestu, gdje ću izdahnuti.

Što ću ti onda reći? Što li ćeš ti meni reći? Neću čekati, da se onda mislim, nego ću sad dobro promisliti. Reći ću ti: Dragi moj Otkupitelju, ti si dakle onaj, koji je za mene umro? Kroz neko vrijeme dosta sam te vrijeđao, bio sam nezahvalan i nisam zasluživao da mi oprostiš; ali kasnije okrijepljen tvojom milošću osvijestio sam se i kroz ono života što mi je bilo preostalo, oplakivao sam svoje grijehe i ti si mi oprostio. Oprosti mi sad kad stojim pred tvojim nogama i ti mi daj opće odrješenje od svih mojih grijeha.

Više nisam zasluživao da te ljubim, jer sam uvrijedio tvoju ljubav, ali po svom milosrđu privukao si moje srce,

koje iako te nije ljubilo, kao što si zasluživao, barem te je ljubilo više nego ikakvu drugu stvar, ostavivši sve jedino da tebi ugodi. Sad što mi kažeš? Vidio sam raj i tebe kako uživaš u tom kraljevstvu to bi bilo za mene odveć veliko dobro; ali svakako se ne usuđujem daleko od tebe stati, osobito sad, kad si mi pokazao svoje krasno i ljubazno lice. Tražim raj, ne da više uživam, nego da te bolje ljubim. Pošalji me u čistilište za onoliko dugo, koliko ti je drago.

Ne želim ni doći u onu domovinu čistoće i pokazati se čistim dušama ovakav pun ljage i nečist, kao što sam sad. Opremi me, da se najprije očistim u čistilištu, ali me za uvijek ne odbaci od svog lica; samo jednog dana zovni me gore u raj, da na vijeke pjevam tvome milosrđu.

Za sad, dragi moj sudče, digni ruku i blagoslovi me i reci mi da sam tvoj, te da si ti i da ćeš zauvijek biti moj. Kroz sve vijeke ljubiti ću te, a ti ćeš ljubiti mene. Evo sad odlazim daleko od tebe, idem u vatru čistilišta; zadovoljan polazim, jer idem da te ljubim, moj Otkupitelju, moj Bože, sve moje!

Dragovoljno polazim, ali znaj, da će mi kroz ovo vrijeme jedna od najtežih muka biti, što ću morati biti daleko od tebe. Idem Gospodine, brojat ću sate, dok me opet ne zovneš. Smiluj se mojoj duši, koja svom svojom snagom želi da te vidi i više ljubi.

Ufam se, Isuse moj, da ću ti ovako reći u onaj čas. Međutim, daruj mi milost da živim na onaj način kako ću ti onda moć reći ovo što sam sad mislio. Daj mi svetu ustrajnost, pokloni mi svoju ljubav. Pomozi me i ti, o Majko Božja, Marijo, moli Isusa za me.

2. *«Bog će otrti njihove suze i smrti neće biti više.» (Ap 21,4).* Dakle, na smrti otrti će Gospodin suze s očiju svojih sluga, koje su prolili na ovom svijetu živeći u patnjama, strahu, pogibeljima i u borbama sa paklom. To će najviše utješiti dušu koja je ljubila Boga, kad čuje glas svoje smrti, misleći da će se brzo osloboditi pogibelji ovoga svijeta u kojima se Bog vrijeđa, od tolikih duševnih tuga, te od tolikih vražjih napasti. Sadašnji život jest stalna borba s paklom u kojoj se uvijek nalazimo u pogibelji da dušu izgubimo i ljubljenog Boga.

Sveti Ambrozije veli, da na ovom svijetu uvijek hodimo između neprijateljskih redova, kojim traže, da nam ugrabe život milosti. Ova pogibelj također poticala sv. Tereziju, svaki put kad bi čula gdje sat tuče, radovala bi se što je još jedan sat prošao, govoreći: «U svakom času mogu sagriješiti i mog Boga izgubiti». Zbog toga sveti se vesele kada spoznaju čas njihove smrti, promišljajući, da će brzo svršiti borbe i pogibelji, te što su blizu onog časa, u kom će osigurati sreću, da nikad više neće moći izgubiti svog Boga.

Pripovijeda se u životopisima otaca, kako se jedan stari otac umirući u Scoziji, smijao dok su drugi plakali oko njega. Upitan, zašto se smije, odgovori: *A zašto vi plačete, kad znate, da idem na počinak?* Tako i sv. Katarina Sijenska umirući reče: *Veselite se sa mnom, što ostavljam ovu zemlju punu patnja, a polazim u mjesto mira i pokoja.* Da tkogod stanuje u kakvoj kući čiji će se zidovi gotovo srušiti, tavan i pokrov, tako da se svakog časa očekuje, kad će se sve srušiti; koliko bi taj želio, da može iz nje čim prije izaći? Na ovom svijetu sve prijeti duši za njenu propast,

svijet, pakao, strasti i naša odmetnička osjetila; to nas sve mami na grijehe i u vječnu propast nas strovaljuje.

Kakvo će veselje obuzeti dušu kad bude čula gdje joj se govori: Dođi zaručnice, izađi iz mjesta plača i lavljeg legla, koji traže da te proždru i da izgubiš božansku milost. Zato sv. Pavao, želeći smrt, govorio je kako je Isus jedini njegov život i radi toga je cijenio svoju smrt, kao najveću dobit, jer smrću dobiva onaj život koji nikad više neće umrijeti.

Veliki je to dar, koji Bog daje jednoj duši, kad ju diže s ovog svijeta, dok je u milosti, gdje bi se mogla pokvariti i njegovo prijateljstvo izgubiti. Presretan je onaj, koji za života ostane sjedinjen s Bogom; kao što brodar nije siguran, dokle god ne iziđe iz oluje i do kopna ne dođe, isto tako ne može reći, da je i jedna duša potpuno sretna, dok ne umre u milosti Božjoj. Sad kad se toliko brodar veseli, kad se nakon tolikih pogibelji približio kraju, koliko će se više jedna duša veseliti, koja je blizu da osigura svoj vječni spas?

Dalje, na ovom svijetu ne može se živjeti bez grijeh makar malih. Tko umre taj Boga više ne vrijeđa: *što je smrt,* kaže sv. Ambrozije, *a tko ne sagriješi barem malo?* I to je ono radi čega ljubitelji Boga smrt željno čekaju. Time se tješio Vinko Karafa, kad je govorio: *Svršujući svoj život, prestajem vrijeđati Boga.* I spomenuti sv. Ambrozije je govorio: *A zašto ovaj život želimo, kada tko više živi taj se više bremenom grijeha opterećuje?* Tko umre u milosti Božjoj, taj dođe u takav položaj, da nije više kadar Boga vrijeđati: *»Mrtav ne zna griješiti»* govorio je svetac. Zato: *Bog više hvali mrtve, nego li žive, makar i sveto živjeli (Prop 4, 2.).* Neki dobri čovjek naredi, tko mu prvi donese

vijest o smrti, neka mu rekne; veseli se jer je došlo vrijeme, kada više nećeš moći Boga vrijeđati.

Molitva: *U tvoje ruke izručujem dušu svoju, otkupio si me Gospodine Bože istine.* Moj slatki Otkupitelju, što bi od mene bilo, da si mi smrt poslao, dok sam još bio u grijehu i daleko od tebe? Već bi sad bio u paklu, gdje te ne bih mogao ljubiti. Zahvaljujem ti što me nisi zapustio, te što si mi toliku milost dao, da te moje srce opet zadobije.

Kajem se što sam te vrijeđao. Ljubim te više od svake stvari. Molim te daj da bolje upoznam moje zloće, kojim sam te vrijeđao i ljubav koju tvoja neizmjerna dobrota zaslužuje. Ljubim te i želim da što prije umrem, ako je tebi po volji, a to da se oslobodim pogibelji, kojom bi ponovno mogao izgubiti tvoju svetu milost, te da budem siguran da ću te zauvijek ljubiti.

Kroz ovo godina, što mi preostaje živjeti, ljubazni moj Isuse, ojačaj me da nešto činim za tebe prije nego umrem! Okrijepi me da svladam napasti strasti, osobito one strasti koje su me do sada najviše vukle u zloće.

Daj da budem strpljiv u bolestima i uvrjedama, koje ću od ljudi primiti. Ja pak sa moje strane od ljubavi prema tebi opraštam svakom koji me je u bilo čemu uvrijedio i molim te podaj mu one milosti koje želi. Pomozi mi da od sada budem pažljiviji kod izbjegavanje malih grijeha u čemu sam do sada bio nepažljiv. Moj Stvoritelju, pomozi me, nadam se da ću to sve dobiti po tvojim zaslugama, uzdam se u tvoj zagovor, o Majko i ufanje moje, Marijo.

3. Smrt nije samo kraj patnja, nego još i vrata vječnog života, kako govori sv. Bernard. Tko želi Boga vidjeti valja

da kroz ova vrata prođe. Sv. Jeronim moljaše smrt: «*Otvori mi sestro moja*». Smrti, sestro moja, dok mi ti vrata ne otvoriš, ne mogu poći da uživam mog Gospodina. Sv. Karlo Boromeo, ugledavši jednu sliku u svojoj kući na kojoj bijaše naslikana smrt s kosom u ruci, zovnu nekog slikara i naredi mu da izbriše onu kosu, a mjesto nje da naslika zlatni ključ; tim je htio da mu se sve više budi želja za smrt, jer nam smrt otvara vrata rajska, gdje ćemo Boga gledati licem u lice.

Sv. Ivan Zlatousti kaže kada bi koji kralj nekom čovjeku stao pripravljati stan u njegovoj kraljevskoj kući, a kroz to vrijeme da tog čovjeka smjesti u koji ovčji tor, koliko bi taj čovjek želio, da što prije iz tora pređe u kraljevski dvor? Na ovom svijetu duša se nalazi u tijelu kao u zatvoru i kad odatle izađe, onda ide u nebeske dvore, zato David moljaše: »Izbavi mi dušu iz okova». I sveti starac Šimun primivši u ruke Isusa, drugo nije znao zapitati, nego smrt, da se oslobodi tamnice ovog života:*»Sad otpusti svog slugu, Gospodine.»*

Istu je milost želio i sveti Pavao apostol, kad je rekao: *»Želim umrijeti i s Isusom biti (Fil.1,33).* Kakvo veselje obuze slugu Faraonova, kad mu reče Josip, da će brzo izaći iz zatvora, te da će opet zauzeti svoje prvašnje mjesto! A duša, koja je Boga ljubila i ljubi, zar se neće poveseliti, kad shvati da će se brzo osloboditi zatvora ovog svijeta i da će poći u život vječni gdje će uživati Boga?

Dokle nam je god duša sjedinjena s tijelom, dotle smo daleko od Boga i stojimo kao u tuđoj zemlji, te izvan svoje domovine, i za to Bruno reče, da se naša smrt ne bi imala zvat smrt, nego život. Zbog toga se smrt svetih zove njihov rođendan; zaista, jer svojom smrću rađaju se na drugi život,

koji nikada ne umire niti prestaje. Sv. Atanasije kaže da pravedni ne umiru, nego prelaze.» *O ljubezna smrti!* Govoraše sv. Augustin, *a tko je taj, koji te ne želi, kad si ti kraj patnja, truda i početak vječnog otpočinka?»*

Ima pravo, veli sveti Ciprijan, što se grešnik straši smrti, jer iz vremenitog života prelazi u vječnu smrt. Ali je se ne straši onaj, koji je u milosti Božjoj, jer se po smrti nada da će prijeći u život.

U životu sv. Ivana Milostinjaka pripovijeda se kako je neki bogati čovjek bio preporučio svog sina jedinca ovom svecu uz to i dao mu obilatu milostinju, da njegovom jedincu isprosi od Boga dug život, ali do malo vremena onaj sin umre. Tužeći se otac, da mu je sin jedinac umro, Bog mu posla Anđela, koji mu reče:»Ti si tražio dug život za svog sina, znaj, da ga on sada na vijeke uživa na nebu. Ovo je ona milost koju nam Isus pribavi, kao što nam bi obećano po Hošei: »*Biti ću tvoja smrt, o smrti.*» (Hoš 13,14). Isus umirući za nas učini, da nam se smrt preobrazi u život. Pionio mučenik, dok su ga vodili na vješala bi upitan kako može onako veselo ići u smrt, odgovori: »Varate se, ja ne idem u smrt, nego u život.» Isto tako majka hrabrila svog sina Sinforiana, dječaka, kad su ga vodili u smrt:*»Sinko, tebi se život ne oduzima, nego u bolji mijenja.»*

Molitva: O, Bože duše moje, ja sam te u prošlosti puno vrijeđao, okrećući ti leđa; ali te je štovao tvoj Sin žrtvujući ti svoj život na križu; radi one časti koju ti je iskazao tvoj ljubazni Sin, oprosti mi uvrede, koje sam ti nanio. Kajem se, o najveće dobro, što sam te vrijeđao i čvrsto obećavam da ću od sad unaprijed samo tebe ljubiti i

ništa drugo. Od tebe se nadam mom spasu. Ona dobra, što sad imam plod su tvoje milosti, priznajem, da sam sve od tebe primio. Ako sam te do sad vrijeđao, uzdam se, da ću te na vijeka štovati, blagoslivljajući tvoje milosrđe. Puno te želim ljubiti; to mi ti daješ i zahvaljujem ti, ljubavi moja.

Pomaži me i ubuduće, kao što si počeo, a nadam se da ću od sad ubuduće biti sav tvoj. Odričem se svih svjetskih naslada. A kakvu bi mogao imati višu nasladu, nego ugađati tebi, moj ljubazni Bože, koji si me toliko ljubio? Jedinu ljubav tražim, o moj Bože, ljubav, ljubav i ništa drugo i ufam se da ću ovu ljubav tražiti sve dotle dok ne umrem u tvojoj ljubavi i ne stignem u kraljevstvo ljubavi, te kroz sve vjekove neprestano te svom jakošću ljubiti. Marijo, majko moja, ti koja toliko ljubiš svoga Boga i toliko želiš da bude ljubljen, daj da ga i ja ovdje na zemlji puno ljubim i da ga uzmognem ljubiti na drugom svijetu za sve vijeke.

9. Mir pravedno umirućih

Duše pravednih su u rukama Božjim, ne će ih taknuti muke zloće; luđaci drže da umiru a oni su pak u miru. (Mudr 3,1)

1. Ako Bog čvrsto drži u svojim rukama duše pravednih, onda tko će mu ih moći oteti? Istina je da vrag ne prestaje napastovati, te nasrtati i na svete, kad počnu umirati; ali ih Bog čuva i svojim vjernicima povećava pomoć, gdje je viša pogibelj, kaže sv. Ambrozije. Kada Elizeov sluga opazi grad opkoljen od neprijatelja, silno se prestraši. No, svetac ga ohrabri, govoreći mu:»*Ne boj se, s*

nama ih je više nego s njima.» I tad mu pokaza veliku četu anđela koje Bog posla na njihovu obranu.

Istina, doći će đavao da napastuje, ali će doći i anđeo čuvar, da tješi bolesnika; doći će sveti odvjetnici; doći će sv. Mihovil kog je Bog odredio da brani vjerne sluge u posljednjoj borbi s paklom; doći će božanska Majka da potjera neprijatelje, stavljajući svog štovatelja pod svoj plašt, a nakon svih doći će sam Isus, da od napasti obrani svoju ovčicu nevinu ili pokorničku, za koju je dao svoj život da je spasi. On će joj dati pouzdanje i snagu koja će joj trebati u toj borbi i onda će ona svom odvažnošću reći:»*Bog mi je priskočio u pomoć* (Ps.25,1) Origen veli, da se «*Bog više brine za naše spasenje, nego li đavao za našu propast jer nas Bog više ljubi, nego li nas vrag mrzi*».

Bog je vjeran, kaže apostol, te ne dopušta da budemo napastovani preko naših sila. Možda ćeš mi reći da su mnogi sveti umrli s velikim strahom za svoje vječno spasenje. Odgovaram: malo je primjera da se čitaju o onima koji su ovdje sveto živjeli, a da su sa ovakvim strahom umrli. Veli Belluacense, da to Gospodin dopušta kod nekih, da ih na smrti očisti od kakvog njihovog pomanjkanja. Skoro sve sluge Božje umiru sa podsmjehom na usnama.

Na smrti božanski sud svakog straši, no gdje grješnici sa straha prelaze u zdvajanje, ondje sveti iz straha prelaze na pouzdanje. Strahovaše sv. Bernard bolujući, kako propovijeda sv. Antonin, jer je bio napastovan, da je za njega već izgubljeno svako ufanje, da će se spasiti; no promišljajući na Isusove zasluge, odagna od sebe te napasti govoreći:»Tvoje rane, Isuse moj, moje zasluge.»

Strahovaše sv. Ilarije, ali veseo reče:»Izađi, dušo moja, čega se bojiš?» Ima blizu sedamdeset godina da služiš svom Isusu,pak se smrti bojiš? O. Josip Skamaka, Isusovac, upitan umire li s potpunim pouzdanjem, odgovori:» *Što? Ta nisam Muhamedu služio, pak da posumnjam o dobroti mog Boga i da me neće sad spasiti?»*

Ako bi nas počela na smrti mučiti kakva misao što smo negda Boga vrijeđali, znamo, kako je Bog izjavio, da će zaboraviti grijehe pokornika. No, može tko reći: »kako ćemo biti sigurni da nam je Bog oprostio? To isto pita i sv. Bazilije: «*Kako netko može sigurno znati da mu je Bog grijehe oprostio?* I sam odgovara:» *Sigurno mu ih je oprostio ako mogne reći da je grijehe mrzio».*

Tko mrzi grijehe može siguran biti da mu ih je Bog oprostio. Čovječje srce ne može biti bez ljubavi, ili ljubi Boga ili stvorove; ako ne ljubi stvorove, onda ljubi Boga. A tko Boga ljubi? Onaj tko izvršava njegove zapovijedi. Tko dakle, umire u izvršavanju zapovijedi, umire ljubeći Boga; a tko Boga ljubi, taj se ničega ne boji.

Molitva: O, Isuse moj, kad ću ti moć reći u lice: moj Bože, sad te više neću moć izgubiti. Kad će to biti, da ću te moć gledati licem u lice i biti siguran da ću te svom snagom ljubiti kroz sve vjekove? Ah, moje najveće dobro, jedina moja ljubavi, zar ću uvijek, dok sam živ, biti u pogibelji, da te ne uvrijedim i ne izgubim tvoju svetu milost? Nekad je bilo nesretno vrijeme, u kojem te nisam ljubio i tvoju ljubav prezirao; a sad se od sveg srca kajem, i ufam se da si mi već oprostio; sad te svim srcem ljubim i nastojat ću, da te i unaprijed budem ljubio i tvojoj svetoj volji udovoljavao.

Ali, Isuse moj, moj živote, moje blago, ne dopusti da se to ikada više dogodi. Ako bih ikad više u ovu nesreću upao, uzmi me u ovaj čas s ovog svijeta najtežom smrću, kako ti hoćeš, ja ću biti zadovoljan.

Vječni Oče, radi Isusove ljubavi ne dopusti da padnem u toliku nesreću. Kazni me, kako hoćeš, jer sam zaslužio i dragovoljno ću ju primiti, ali ne daj da se ikda nađem bez tvoje milosti i ljubavi. Isuse moj, preporuči me svom Ocu. Marijo, majko moja, preporuči me svom milom Sinu; isprosi mi tu milost da ustrajan ostanem u njegovom prijateljstvu i ljubavi, a nakon toga neka radi od mene što hoće.

2. *«Duše pravednih su u rukama Božjim, njih zloća neće mučiti; luđaci misle da umiru...oni pak su u miru»* (Mudr 3,1). Luđacima se pričinja da sluge Božje umiru ožalošćeni i zlovoljni, kao što umiru ljudi ovog svijeta; ali ne, Bog zna svoje sinove utješiti na njihovoj smrti; i još među smrtnim bolovima pruža im neke slasti, da kušaju kao prdokus raja koji će im ubrzo dati. Kao što oni, koji u grijehu umiru još u svom krevetu kušaju pakao, grižnju savjesti, očaj, strašila, tako naprotiv sveti svojim djelima ljubavi, koju onda češće upravljaju k Bogu, živom željom i čvrstim ufanjem da će ga brzo početi uživati, već prije nego umru stanu osjećati onaj mir koji će potpuno uživati na nebu.

Smrt svetih nije nikakva kazna, nego plaća. Smrt onog, koji Boga ljubi, ne zove se smrt, nego san; i tako će on u onaj čas moći reći: »U miru i u njem samom zaspati ću i otpočinuti.» O. Suarez tako mirno umrije, da je umirući rekao: »*Nikada nisam mislio da je tako slatko umrijeti.*»

Kardinal Boronio, opomenut od liječnika, da ne misli toliko na smrt, odgovori: «*A zašto? Zar je se bojim? Ja se nje ne strašim, nego je dapače ljubim.*» Kardinal Ruffense, kako pripovijeda Santer, kad je pošao da pogine za vjeru, bio se obukao što je ljepše mogao, govoreći da ide na pir. Kad je, pak, opazio stratište gdje je imao poginuti, bacio je štap i progovorio:»*Idite, noge, nismo daleko od raja!*»

I, prije nego je izdahnuo, zapjevao je: *Tebe Boga hvalimo*, u znak zahvalnosti prema Bogu što mu je dao da za njegovu svetu vjeru mučenički umre; i tako pun veselja slegne glavu pod sjekiru.

Sv. Franjo Asiški umirući pjevaše i druge pozivaše da se s njim vesele i pjevaju. «*Oče, reče mu fra Ilija, na smrti treba plakati, a ne pjevati. Ali je ne mogu ne pjevati,* odgovori mu svetac, *videći, da polazim u raj gdje ću svog Boga uživati.*» Jedna redovnica terezijanka umirući reče svojim sestrama: »*Ah, Bože, zašto plačete? Ja polazim da nađem svog Isusa; stog mi se radujte, ako me ljubite.*»

Pripovijeda o. Granata, kako je nekakav lovac bio našao jednog gubavog pustinjaka gdje umire i pjeva. „*Kako možeš pjevati,* reče mu lovac, *kad si tako tužan i jadan?* Odgovori mu pustinjak:»*Brate dragi, između mene i Boga što nas dijeli, nema ništa drugo, osim zid ovog tijela; sad vidim da od njega komadi otpadaju i tamnica se ruši, te polazim da vidim Boga, što me puno tješi, te stog pjevam od veselja i radosti.*" Ova želja za vidjeti Boga nagnala je i sv. Vatroslava mučenika, da zvijeri koje nisu bile došle da ga usmrte, da ih sam potraži, da ga razdru.

Sveta Katarina Đenovska nikako nije mogla trpjeti što su mnogi smrt držali za kakvu nesreću, te je stog govorila: »*O, ljubazna smrti, koliko te zlo gledaju! A zašto ne dođeš*

po mene, koja te dan i noć zovem?» I sv. Terezija toliko je željela svoju smrt da je govorila da smrt ne mori; i takovim osjećajem opijena spjeva onu glasovitu pjesmicu: »Umirem, jer ne umirem.» Braćo draga, tako sveti umiru.

Molitva: Ah, moje najveće dobro, moj Bože, ako te do sad nisam ljubio, sad se sav tebi obraćam. Sve zemaljske stvorove ostavljam i tebe ću samog ljubiti, moj ljubazni Gospodine. Reci mi što želiš od mene, ja ću učiniti. Dosta je što sam te do sada vrijeđao. Ovo života, što mi preostaje, sve ću uložiti ugađajući tebi.

Toliko već godina zaslužujem gorjeti u paklu, a ti si mi došao u susret i već si me k sebi privukao; daj da sad plamtim tvojom svetom ljubavlju. Ljubim te, neizmjerna dobroto, i pravo je, jer si me ti ljubio više nego itko drugi; ti jedini zaslužuješ da budeš ljubljen i tebe ću samog ljubiti. Raditi ću koliko mognem, da ti udovoljim. Čini od mene što hoćeš. Meni je dosta, da te ljubim, a ti Marijo, Majko moja, pomozi mi i moli Isusa za me.

3. A kako bi se mogao strašiti smrti onaj koji se ufa da će poslije smrti doći u raj? Kako se može strašiti smrti, koji znade, ako umre u milosti Božjoj, da će postati besmrtan? Tko ljubi Boga i želi k njemu doći, muke i patnje na ovom svijetu drži za život, a smrt za veselje, kaže sv. Augustin. I sv. Toma iz Villanove govori: »smrt, ako nađe čovjeka gdje spava dolazi kao lupež, uzme ga, ubije i baci u paklenu jamu; ali ako ga nađe budna, onda ga kao Božja poslanica pozdravi, govoreći mu: Gospodin te zove na pir, pođi i ja ću te dovesti u kraljevstvo nebesko koje želiš.

S kakvim veseljem očekuje smrt onaj koji se nalazi u milosti Božjoj, ufajući se da će brzo ugledati svog Isusa,

koji će mu reći: »*Veseli se slugo dobri i vjerni, jer si u malim bio vjeran, nad mnogo ću te postaviti*». (Mt 25,21) Ah, kako će nas onda razveseliti pokore, molitve, odvojenosti od zemaljskih stvari i sve ono što smo činili za ljubav Božju. Tko je ljubio Boga tad će okušati plod svih svojih dobrih djela. Zbog toga o. Ipolit Durako, isusovac, na samrti njegovog prijatelja, koji umiraše sa znakovima vječnog spasa, nije plakao, nego se od srca veselio. »*Velika je ludorija, veli Ivan Zlatousti, vjerovati u raj, a oplakivati one, koji u nj polaze*».

Koliko će nas u onaj čas obradovati, kad se sjetimo učinjenih počasti Majci Božjoj, onih krunica, postova u subotu, posjeta, te što smo češće posjećivali njene udruge. Marija se zove: Djevica vjerna. Ah, kolikom pažnjom i vjernošću ona tješi na smrti svoje vjerne sluge. Neki njezin štovatelj umirući reče o. Binettiu: »*Oče, ne možeš vjerovati koliko veselje i radost obuzima čovjeka na smrti, kad promisli, da je blaženu Gospu štovao i služio. Oh, oče moj, da znaš koliko sam veseo što sam štovao ovu svoju Majku! To ne mogu iskazati*».

A koliko će se, pak, veseliti onaj koji je uvijek ljubio svog Isusa, te koji ga je posjećivao u svetom Sakramentu i češće primao u svetoj pričesti, kad ugleda gdje mu Gospodin ulazi u sobu u svetoj popudbini, dolazeći da ga otprati s ovog svijeta na drugi! Sretan je onaj koji onda uzmogne reći sa sv. Filipom Neriem: »*Evo moja ljubav, evo moje ljubavi.*»

Ali tko zna, može tko reći, kakva će me sreća zapasti! Tko zna hoću li na kraju loše umrijeti! No tebe, koji ovako govoriš, ja pitam: *Što uzrokuje zlu smrt?* Jedino grijeh;

dakle bojimo se samog grijeha, a ne smrti. Ako želiš da se smrti ne plašiš, živi sveto.

Govoraše o. Kolombiere, da je nemoguće zlom smrću umrijeti ako se za života vjerno Bogu služi. A to je i prije sv. Augustin kazao: *Ne može zlom smrću umrijeti, tko sveto živi.* Tko je uvijek pripravan na smrt, taj se nikakve smrti ne straši, makar ona i nenadano došla.

Kad već na drugi način ne možemo doći u raj i ondje uživati svog Boga, nego po smrti, Ivan Zlatousti nas opominje da: »Bogu posvetimo sve što mu dugujemo. Razumijemo da onaj koji posvećuje Bogu svoju smrt čini najsavršenije djelo ljubavi koje može učiniti prema Bogu; jer dragovoljno primajući smrt, kakvu nam Bog pošalje u svako vrijeme i način kad i kako Bog hoće, uspoređuje se s mučenicima.

Tko Boga ljubi, taj treba smrt željeti; jer nas smrt zauvijek s Bogom sjedinjuje i oslobađa nas pogibelji da ćemo ga ikada više moć izgubiti. Znak je male ljubavi prema Bogu, tko ne želi da što prije Boga vidi i osigura se da ga nikada više ne mogne izgubiti. Međutim, dok smo živi ljubimo ga koliko je moguće više. I samo za ovo treba nam život služiti, da napredujemo u ljubavi; s onom istom mjerom naše ljubavi u kojoj nas smrt zateče, ljubiti ćemo Boga i u vječnom blaženstvu na nebu.

Molitva: Sveži me, Isuse moj, uza se, da se više od tebe ne odijelim. Daj da budem sav tvoj prije nego umrem i da te prvi put ugledam mirna i blaga, o moj Otkupitelju, u onaj čas kad stupim preda te i opazim tvoje lice. Tražio si me kad sam od tebe bježao; ah ne odbij me sad kad te tražim. Oprosti mi sve uvrede kojim sam te ražalostio.

Ubuduće neću na drugo misliti, nego kako tebi samom služiti i samo tebe ljubiti. Mnogo si me zadužio, nisi poštedio ni svoju krv, nego si je za me prolio. Želio bih se sav poništiti za tebe, Isuse moj, kao što si ti za mene.

O, Bože duše moje, mnogo ću te ljubiti ovdje na zemlji, da te uzmognem mnogo ljubiti za uvijek na drugom svijetu. Ah, vječni Oče, sasvim privuci moje srce sebi, otrgni ga od zemaljskih stvari, rani ga; raspali svega svojom ljubavi. Po Isusovim zaslugama usliši me. Udijeli mi svetu ustrajnost i daruj milost da te uvijek budem tražio. Marijo, Majko moja, pomozi mi i isprosi mi milost, da uvijek od tvog Sina budem molio svetu ustrajnost.

10. Kako se trebamo pripraviti na smrt

Spomeni se posljednjih tvojih časova i nikada nećeš sagriješiti. (Prop. 7,40).

1. Svako priznaje de se mora umrijeti, i to samo jedanput i da nema gore stvari nego što je smrt, jer o smrtnom času zavisi ili vječno blaženstvo ili vječna propast. Svi znaju, da tko dobro živi da će dobro i umrijeti, a tko zlo živi da će zlom smrti i svršiti.

Onda kako to da većinom kršćani tako bezbrižno žive, kao da nikad neće umrijeti, ili ih nije briga umrli zlom ili dobrom smrću? Zlo žive jer ne misle na smrt. Valja nam se uvjeriti, da, kad smrt dođe, nije onda vrijeme uređivati račune duše svoje i osiguravati najveći i najvažniji posao: vječni spas.

Svjetski umnici u njihovim poslovima i radnjama ovog svijeta na vrijeme se miprave i mudro razmišljaju

kako bi došli do dobiti, onog važnog i odličnog mjesta, one ženidbe, za tjelesno zdravlje ne ustručavaju se uzimati potrebne lijekove.

Što bi rekao o čovjeku koji bi morao ići na dvoboj i sa sabljom se boriti i upravo u ono vrijeme, kad bi morao poći počne se podučavati u mačevanju, ili onaj koji bi želio učiteljevati i pred sami ispit da se stane pripravljati. Zar ne bi bio lud onaj vojskovođa, koji bi se u vrijeme opsade stao naoružavati i hranom opskrbljivati?

Zar nije lud onaj brodar koji u vrijeme oluje priprema sidra? Isti je takav i onaj kršćanin koji od dana do dana odgađa uređenje svoje duše, ili čeka dok smrt ne stigne. Smrtni čas je vrijeme oluje i pometnje, onda grješnici zazivaju Boga u pomoć, ali jedino stog što se pakla boje, kojem su se približavali bez pravog obraćenja, i zato ih Bog ne uslišava.

Posve je i pravedno što takovi onda neće drugo okusiti, osim ploda njihovog zlog življenja. Ah! Onda neće biti dosta samo primiti sveta otajstva umirućih: treba umrijeti mrzeći grijehe i zloće, i ljubeći Boga više od svake stvari. Ali, kako će moći zamrziti one zabranjene naslade, onaj koji ih je sve do tog časa ljubio? Kako će onda ljubiti Boga više od svake stvari, tko je sve do onog vremena ljubio stvorove više nego li Boga?

Bog nazva ludim one djevice, koje počeše priređivati svoje svijeće pri dolasku zaručnikovu. Svako se nenadane smrti boji, jer onda nema vremena da se računi urede. Svako priznaje da su sveti bili pametni što su svoje račune držali u redu, prije nego im je smrt došla. A što mi radimo? Zar ćemo se staviti u tu pogibelj, da ćemo se pripraviti na

smrt, kad nam se ona približi? Treba dakle, da sad radimo sve ono što bi na smrti poželjeli da smo već bili učinili.

Ah! Kakav će nas strah spopasti kad se sjetimo izgubljenog vremena, osobito koje smo u zlo potrošili mjesto da zaslužimo raj, za što nam ga je Bog i dao! Ali vrijeme prošlo više se ne vraća. Kakva će nas tada tuga obuzeti kad nam se rekne: Nema više vremena da se pokora čini, da se sveta otajstva primaju, propovijedi slušaju, Isus Krist u crkvama posjećuje, ni da se moli. Što je učinjeno, učinjeno je. U onaj čas trebao bi sabraniji razum, mirnije vrijeme da se čisto zapovijedi i teže stvari što bolje riješe, i tim da se umirućeg duša umiri; ali za to neće biti više vremena.

Molitva: Ah, moj Bože, da sam one noći umro, gdje bih ja sad bio? Zahvaljujem ti što si me do sada čekao i zahvaljujem ti na svim trenutcima od kojih si me spasio po kojima sam mogao biti u paklu od onog prvog časa, kada sam te prvi put uvrijedio.

Ah, prosvijetli me, da upoznam velike uvrede koje sam ti svojevoljno nanio, gubeći tvoju svetu milost koju si mi zaslužio žrtvujući se za me na križu! Ah, Isuse moj, oprosti mi sad kad se iz sveg srca kajem više nego radi ikakvog drugog zla, što sam vrijeđao tebe, neizmjernu dobrotu! Ufam se da si mi već oprostio, pomozi mi o moj Spasitelju i daj da te nikad više ne izgubim. O moj Spasitelju i daj da te nikad više ne izgubim. O moj Bože, da se nakon tolikih tvojih milosti opet vratim na prijašnje grijehe, zar ne bi pakao zaslužio? Ne daj radi krvi, koju si prolio iz ljubavi prema meni. Udjeli mi svetu ustrajnost i daruj mi svoju ljubav. Ljubim te, o najveće dobro, ljubiti ću

te sve do svoje smrti. Bože moj, radi Isusove ljubavi smiluj mi se. Smiluj mi se još i ti, o ufanje moje, Marijo, preporuči me Bogu, koji te toliko ljubi.

2. Brzo dakle, ljubazni brate, kad je već istina, da ćeš jednom umrijet, prostri se pred Isusom razapetim i zahvali mu se na vremenu, koje ti po svom milosrđu pruža, da urediš svoju duhovnost, te iza tog pretresi sve neurednosti svog života, posebno svoje mladosti. Pogledaj božje zapovijedi, promotri dužnosti, koje si obavljao, zabave, koje si posjećivao, te pismeno zabilježi sve svoje pogreške i učini opću ispovijed svih grijeha cijelog života, ako je do sada nisi učinio.

Koliko samo vrijedi opća ispovijed za staviti u red življenje jednog kršćanina! Promisli, da su računi vječnosti i za to ih uredi tako, kao da ćeš ih u ovaj čas polagati Isusu, svom sudcu. Izbaci iz svog srca svaku zlu želju i svaku mržnju; sad nadoknadi i najmanju drugom učinjenu štetu, ogovaranja, loše primjere, koje si svojim zlim životom drugima dao i tvrdo odluči da ćeš izbjegavati svaku grešnu prigodu, u kojoj bi mogao izgubiti Boga. Promisli još i to da će ti se ono, što ti se sad čini da je teško na samrti činiti nemogućim.

A što je najvažnije, odluči da ćeš svim silama nastojati ostati u milosti Božjoj, svaki dan po mogućnosti, slušati svetu misu, razmišljati o vječnim istinama, često se ispovijedati i pričešćivati, najmanje svakih osam dana, svaki dan posjećivati presveti oltarski Sakrament i blaženu Djevicu Mariju, čitati duhovne knjige, svaku večer ispitivati svoju savjest, te gajiti pobožnost prema Djevici Mariji i na njezinu čast subotom postiti, a povrh svega

često se preporučivati Bogu i blaženoj Djevici Mariji, te često u napastima zazivati u pomoć presveta imena Isusa i Marije.

Ovo su sredstva po kojima se može postići dobra smrt i vječno blaženstvo. Što se pak tiče prošlog života, ufaj se u krv onoga koji te sad rasvjetljuje, jer hoće da se spasiš i uzdaj se u moćni zagovor blažene Djevice Marije, koja ti ove milosti pribavlja. Takvim životom i pouzdanjem u Isusa i Mariju, o kako Bog pomaže i kakvu snagu duša dobiva!

Brzo dakle, čitatelju moj, sav se predaj Bogu, koji te zove i počni uživati onaj sklad i mir bez kojeg si svojom krivnjom do sada živio. A kakav bi drugi veći mir mogla imati duša od onog, kad u večer pođe spavati može slobodno reći: „Ako noćas smrt dođe, nadam se da ću umrijeti u milosti Božjoj“! Kolika je to utjeha slušati buku i jeku grmljavine, zemljotrese i mirno očekivati smrt, ako Bog tako odredi.

Molitva: Moj Bože, koliko sam ti zahvalan, što me tako očinski rasvjetljuješ. Toliko sam te puta ostavio i okrenuo ti leđa, a ti me nisi zapustio; da si me zapustio, bio bih zaslijepljen, kao što sam bio do sada; otvrdnuo bih u grijesima, a tada ih pak ne bi imao volje ostaviti, niti tebe ljubiti.

Mnogo mi je žao što sam te vrijeđao i želim biti u tvojoj milosti; mrzim proklete naslade, kojim sam izgubio tvoje povjerenje i prijateljstvo; sve su milosti po kojima se nadam da ćeš mi oprostiti i da ću se spasiti. Kad me već nisi radi tolikih grijeha odbacio, te hoćeš da me spasiš; evo me Gospodine, sav ti se predajem i žalim više nego ikakvo

drugo zlo, da sam te vrijeđao i obećavam da ću tisuću puta prije umrijeti, nego li tvoju milost izgubiti. Ljubim te moje najveće dobro, ljubim te, Isuse moj, koji si za mene umro i ufam se u tvoju krv, da nećeš pustiti da se ikad više od tebe odijelim.

Ne Isuse, neću te više izgubiti. Ljubit ću te cijelog mog života, ljubit ću te na samrti, ljubit ću te kroz sve vjekove. Uzdrži me dakle za uvijek i povećaj moju ljubav prema tebi a to molim da mi udijeliš po tvojim zaslugama. Marijo, ufanje moje, moli Isusa za mene.

3. Dalje valja nastojati, da svakog časa budemo onakvi kakvi bismo željeli da se nađemo na času naše smrti: Blaženi koji u Gospodinu umiru. Kaže sv. Ambrozije, da oni blaženo umiru, koji se na samrti nađu već umrli ovom svijetu, to jest odvojeni od onih dobara, s kojima će nas smrt rastaviti. Treba nam se dakle sad odreći svih dobara, ostaviti rodbinu i sve stvari ovog svijeta; ako to svojevoljno ne učinimo za života, na samrti učinit ćemo to silom; ali onda s velikom žalosti i pogibelji za vječni spas.

I zato nas opominje sv. Augustin, da za mirnu smrt mnogo vrijedi kad se za života urede stvari svijeta i dobra, koja će se ostaviti, da se odmah rasporede, a to zato da se čovjek na samrti uzmogne baviti samo svojom dušom i kako će se s Bogom sjediniti. U onaj strahoviti čas dobro je govoriti o Bogu i raju.

Zadnji časovi našeg života su neprocjenjivi i zato ih je šteta trošiti oko dobara ovog svijeta. Na samrti se dovršuje kruna odabranih i u onaj čas valjda se i najaviše zasluži, ako se strpljivo bolesti i smrt poslani od Boga mirno i dragovoljno očekuju i prime.

No ovako dobrih i svetih čuvstava neće moći imati onaj koji ih za života nije gajio. U tu svrhu mnoge pobožne osobe na veliku koristi svakog bi mjeseca postili, ispovjedili se i pričestili, kršćanskim djelima zazivali bi smrt i stavljali bi se tako u stanje, kao da će u onaj čas umrijeti. Ono što se za života ne radi na samrti je teško učiniti.

Velika službenica Božja Katarina, sestra sv. Alberta, umirući uzdisaše govoreći: «*Sestre ne uzdišem, kao da se smrti bojim, jer već je 25 godina očekujem, nego uzdišem gledajući mnoge, gdje zavarani sljepilom, grešno žive i takvo odgađaju izmirenje s Bogom do smrti, kad evo ja jedva da mogu zazvati Isusa na pomoć.*

Promotri dakle, brate moj, je li ti srce sad zaljubljeno u kakvu stvar, u kakvu osobu, čast, kuću, novac, zabave i šetnje, te pomisli da nisi zauvijek ovdje na Zemlji. Jednog dana morat ćeš ostaviti sve i to vjerojatno vrlo brzo; onda zašto bi ih ljubio, stavljajući u pogibelj svoj vječni spas? Sad sve prikaži Bogu i u svaka doba budi spreman ostaviti sva ova dobra, kad Bog bude htio.

Ako hoćeš mirno umrijeti, valja svaku protivštinu i nepogodnosti, koje bi te mogle snaći, dragovoljno primiti i svaku ljubav za zemaljskim stvarima u svom srcu ugasiti. Stavi pred oči onaj trenutak svoje smrti i sve zamrzi. Sv. Jeronim kaže: *" Glasno sve zamrzi onaj, koji uvijek misli na svoju smrt."*

Ako još nisi odabrao stalež svog života, odaberi onaj, koji bi na smrti želio da si ga bio odabrao i u kojem ćeš zadovoljnije umrijeti. Ako si ga, pak, odabrao, onda sad radi sve ono što bi na smrti želio da si bio učinio. Svaki dan radi tako kao da ti je posljednji u tvom životu i svako djelo

koje radiš, misli da ti je posljednje; posljednja molitva, posljednja ispovijed, posljednja pričest. Svakog časa misli da se nalaziš na smrti, pružen u krevetu, te da čuješ gdje ti se govori ona molitva:"*Pođi dušo kršćanska s ovoga svijeta."* Ove misli će ti puno koristiti za dobro ponašanje i odvojenost od svijeta! Tko svakog sata očekuje smrt, makar i nenadano umro, dobro ćeš umrijeti.

Molitva: Svaki kršćanin treba biti pripravan, da u onaj čas kad mu se bliža smrt navijesti uzmogne reći: „Dakle, Bože moj, još mi samo nekoliko sata ostaje za živjeti; i kroz ovo života što mi preostaje ljubit ću te ovdje da te na drugom svijetu uzmognem više ljubiti. Mala je žrtva života prema žrtvi koju je za me Isus prikazao na križu. Gospodine, patnje, koje trpim, malene su i lake prema onim koje sam zaslužio; kakve su da su, primam ih dragovoljno u znak ljubavi kojom te ljubim.

Podlažem se svim kaznama kojim ćeš me kazniti na ovom ili na drugom svijetu; samo daj, da te ljubim zauvijek, pak me kazni kako hoćeš, samo mi ne uskrati svoju ljubav.

Priznajem da više ne zaslužujem ljubiti te, pošto sam toliko puta povrijedio tvoju ljubav; ali ti ne znaš od sebe odbaciti pokorničku dušu. Kajem se, o najveće dobro, što sam te vrijeđao.

Svim te srcem ljubim i u tebe se samog uzdam. Tvoja smrt, moj mili Otkupitelju, jest moje ufanje. U tvoje izranjene ruke stavljam dušu moju. O, Isuse moj, svoju si krv dao da me spasiš, ne dopusti da se ikada više od tebe odijelim. Ljubim te, o vječni Oče i uzdam se da ću te za uvijek ljubiti. Marijo, majko moja, pomozi mi u onaj veliki

čas. Sad ti izručujem moju dušu; reci svom Sinu neka mi se smiluje. Tebi se preporučujem da me oslobodiš pakla".

11. O vrijednosti vremena

Sinko, čuvaj vrijeme. (Prop. 4,25)

1. Sinko, veli Duh Sveti, pazi i čuvaj vrijeme koje je najdragocjenija stvar i najveći dar koji Bog može dati živućem čovjeku. I pogani su poznavali vrijednost vremena. Seneka govoraše, *da ne ima cijene, koja bi se usporedila sa vrijednošću vremena*. No, sveti su još više cijenili vrijeme. Reče sv. Bernardin Sienski: "*Toliko vrijedi samo jedan čas vremena, koliko vrijedi sami Bog; jer svakog časa s jednim skrušenim pokajanjem i djelom ljubavi čovjek može Boga steći i vječnu slavu zadobiti*".

Vrijeme je tako blago, koje se samo ovdje na zemlji može steći, a na drugom svijetu nema ga, ni na nebu, ni u paklu. U paklu je vrijeme plakanja i jaukanja za osuđene. Sve bi dali za samo jedan sat vremena, da se poprave i iz propasti izbave, ali taj sat nikad neće moć imati.

Na nebu se ne plače, no kad bi blaženi na nebu mogli plakati, jedino bi oplakivali izgubljeno vrijeme na ovom svijetu, u kom su mogli zaslužiti višu slavu, te što ovog vremena više ne mogu imati. Jedna benediktinska redovnica, nakon smrti ukaza se slavna jednoj osobi, rekavši: "*U raju sam potpuno zadovoljna; ali da se može bilo što tamo poželjeti, zaželjela bih se opet vratiti na ovaj svijet, da patnjama i pokorama višu slavu zaslužim*"; i nadoda, da bi se zadovoljila trpjeti onu bolest, koju je do

smrti imala, sve do općeg suda, samo da zadobije slavu koja odgovara zasluzi samo jedne *Zdravo Marije*.

A ti, brate moj, u što trošiš vrijeme? Za što odgađaš od danas do sutra ono, što možeš danas učiniti? Znaš, da vrijeme, koje je već prošlo, nije više tvoje, budući da nije u tvojoj vlasti, jedino sadašnje vrijeme stoji ti na raspolaganje i možeš dobro činiti. Opominje nas sveti Bernard: "*Nevoljniče, što se u budućnost uzdaš, kao da je Bog vrijeme pod tvoju vlast stavio?*" Veli sv. Augustin: "*Kako možeš sam sebi obećati sutrašnji dan, kad ne znaš hoćeš li još sat živjeti?*" Dakle, zaključuje sveta Terezija, *ako danas nisi pripravan za umrijeti, boj se, da zlo ne umreš.*

Molitva: O, moj Bože, zahvaljujem ti na ovom vremenu koje mi daješ, da ispravim nerede mog življenja. Da u ovaj čas trebam umrijeti najviše bi me mučilo izgubljeno vrijeme. Ah, moj Bože, dao si mi vrijeme, da te ljubim i vjerno ti služim, a ja sam ga trošio vrijeđajući tebe! Bio sam zaslužio da si me mogao u onaj isti čas poslati u pakao, kad sam te prvim grijehom ožalostio, ali koliko sam se puta povratio na grijehe, a ti si mi nanovo oprostio!

Na e neka bude blagoslovljeno tvoje milosrđe. Zaista, da tvoje milosrđe nije bilo neizmjerno, kako bi me drugačije mogao trpjeti? Tko bi igda mogao imati toliko strpljenja sa mnom, koliko si ga ti imao? Ah, koliko mi je žao da sam vrijeđao tako dobrog Boga!

Dragi moj Spasitelju, sàmo strpljenje koje si sa mnom imao, trebalo bi me potaći da se u tebe zaljubim i uza te čvrsto privežem. Ah, ne daj, da ostanem nezahvalan tvojoj ljubavi kojom si me toliko ljubio! Otrgni me od svega, i svega me privuci svojoj ljubavi. Ne, moj Bože, ne ću više

trošiti uzalud vrijeme, koje mi daješ, da se popravim, nego ću ga uložiti služeći tebi i tebe samog ljubiti. Ojačaj me i udijeli mi svetu ustrajnost. Ljubim te, neizmjerna dobroto i ufam se da ću te zauvijek ljubiti. Zahvaljujem ti, o Marijo, ti si bila moja odvjetnica, koja si mi isprosila ovo vrijeme mog života; pomozi me i sad, i daj da ga svega potrošim ljubeći tvoga Sina mog Otkupitelja, i tebe kraljice i Majko moja.

2. Nema dragocjenije stvari od vremena, a da se manje cijeni i više prezire od svjetovnih ljudi. Ovo je ono što sveti Bernard oplakuje:" *Nema ništa dragocjenijeg od vremena, a opet nema stvari da se slabije cijeni"*. I opet nastavlja:" *Prolaze dani spasa, a nitko ne razmišlja da dane gubi, koji se više ne vraćaju.*"

Vidjeti ćeš onog igrača, gdje dan i noć vrijeme troši u igre, ako ga upitaš što radi, odgovara: *Provodim vrijeme.* Vidjeti ćeš onog drugog lutalicu gdje po čitave sate stoji na ulici i gleda tko prolazi i razgovara o besposlicama i nepristojnim stvarima; ako ga upitaš što radi, odgovara: *Provodim vrijeme.* Nevoljni zaslijepljeni, koji gube tolike dane, koji se više ne vraćaju!

Izgubljeno vrijeme najviše će se na smrti željeti. Oni će tada željeti da im se dade vremena jednu godinu, jedan mjesec, ili makar jedan dan, ali tog neće dobiti, reći će im se: *Nema više vremena.* Koliko bi tad svaki platio da može imati samo još jedan tjedan ili samo jedan dan vremena da bolje uredi svoju duševnost!

Za samo jedan sat, veli sv. Lovro Justinjanin, dao bi sva svoja dobra; ali ovog sata neće dobiti; brzo, reći će mu

dvoreći ga svećenik, brzo pođi s ovog svijeta, jer za te nema više vremena.

Međutim, ljubazno nas opominje da se Boga spomenemo i njegovu milost pribavimo, dok imamo svjetla. Što gore može snaći jednog putnika nego kad u noćnoj pomrčini spazi da je zašao s pravog puta, a nema mjesečine da izađe na pravi put. Ovo će isto mučiti i onog na času njegove smrti, koji je mnogo godina živio na svijetu, a nije ih potrošio služeći Bogu. Onda će smrt za njega biti prava noć u kojoj više neće moći ništa raditi. Savjest će ga sjetiti na vrijeme koje je imao i potrošio ga na propast svoje duše; koliko je milosti primio od Boga da se obrati i posveti, ipak se nije htio okoristiti, nakon čega će sa svih strana ugledati zatvoren put i uvidjet će da nije moguće više ikakvo dobro učiniti.

Zatim će plačući reći: "Oh, koliko sam budalast bio! Oh, izgubljeno vrijeme! Oh, izgubljeni moj živote! Oh, izgubljene moje godine, u kojim sam se mogao posvetiti; ali, na vječnu moju propast, to nisam učinio, a sad više za tog nema vremena! Ali, što će onda koristiti uzdasi i plač, kad već sve svršava, svjetiljka se trne, a umirući je već blizu onog strašnog časa o kojem vječnost zavisi.

Molitva: Ah, Isuse moj, ti si sav svoj život dao da mi dušu spasiš; nije bilo časa u tvom životu u kom se nisi za me svom vječnom Ocu žrtvovao, da mi zadobiješ oproštenje grijeha i vječni spas; a ja sam toliko godina živio na svijetu i koliko sam ih do sad potrošio? Ah, kad se spomenem svega što sam radio, sve me u duši muči. Zla je mnogo bilo, a dobra posve malo i to puno nepotpunosti, mlitavosti, samoljublja i rastresenosti. Ah, moj Otkupitelju,

sve je to tako bilo jer sam ja bio zaboravio sve što si ti za me učinio. Bio sam te zaboravio, a ti mene nisi; došao si mi u susret kad sam bio od tebe pobjegao i toliko si me puta zvao da te ljubim. Evo me, Isuse moj, neću se više opirati tvom glasu, zar ću čekati dok me baš sasvim od sebe ne odbaciš? Kajem se, o moje najveće dobro da sam se od tebe s grijehom odijelio. Ljubim te, neizmjerna dobroto, vrijedan neizmjerne ljubavi.

Ah, ne daj da više gubim vrijeme koje mi daješ po svom milosrđu! Ah, uvijek me sjećaj, ljubazni moj Spasitelju na onu tvoju ljubav kojom si me toliko ljubio i na one muke koje si za me pretrpio! Daj, da sve ostavim i sve zaboravim i da kroz ovo života, što mi preostaje, da na drugo ne mislim, osim kako ću te ljubiti i tvojoj svetoj volji udovoljavati. Ljubim te, Isuse moj, moja ljubavi, moje sve. Obećavam da ću uvijek, kad se god sjetim, govoriti i činiti djelo ljubavi. Udijeli mi svetu ustrajnost. Sav se uzdam u zasluge tvoje krvi i ufam se u tvoj zagovor, o draga moja Majko Marijo.

3. *"Hodite dok imate svijetlo"*. (Iv 12,35). Valja sad za života hoditi putem Gospodnjim, sad dok imamo svjetla, jer će se ova svjetlost na smrti izgubiti. Onda nije vrijeme da se pripravljamo na smrt, nego da se u onaj čas pripravni nađemo. Na samrti se ne može ništa raditi, do onog časa što se učini da učini. Oh, Bože, da tko primi žalosnu vijest, da se sudbeno istraga vodi o njegovom životu ili o njegovom cijelom imetku, kako bi se taj pobrinuo da za se nađe najboljeg odvjetnika da ga zastupa i brani, te način i sredstva potraži, kako bi opet milost dobio? A mi, što radimo? Sigurno znamo da će se brzo, i to svakog časa

može biti, povesti istraga o najvažnijoj našoj stvari koju možemo imati, a to je naše vječno spasenje, pa ipak vrijeme gubimo?

Može netko reći: „Ja sam mlad, kasnije ću se Bogu vratiti“. Ali, čuj, odgovaram ja: Bog je prokleo ono smokvino stablo koje je našao bez ploda, iako nije bilo vrijeme da plod dadne, kao što primjećuje evanđelje. Kao što je naš Otkupitelj rekao onom stablu, isto tako proklinje i onoga koga zove a neće se odazvati njegovom očinskom glasu. Čudnovata stvar! Đavao zna da je cijelo vrijeme našeg života kratko, i zato ne počiva nego nas stalno napastuje.

Dakle, kad vrag ne dangubi radeći da nas upropasti; zar ćemo mi tako ludo gubiti vrijeme i ništa ne raditi o našem spasenju? Reći će onaj drugi: *Ali kakvo zlo ja činim*. O, Bože, a zar nije zlo gubiti vrijeme u igrama, u besposlenim sastancima i zabavama koje za dušu ništa ne koriste? Ne, veli Duh Sveti, neka ti ne prođe dan da u njem što dobra ne učiniš. Oni radnici, o kojim sv. Matej piše, nikakva zla nisu činili nego su jedino gubili vrijeme stojeći besposleni i stog ih gospodar vinograda ukori: *Zašto stojite ovdje besposleni*? (Mt 20,6).

Kad se nađemo na općem sudu, onda će Isus od nas tražiti račun za sve besposlene riječi koje su izašle iz naših usta. Svako vrijeme, koje nije potrošeno na slavu Božju, jest izgubljeno vrijeme. Stoga nas Gospodin opominje: "*Što god tvoje ruke sad mogu učiniti, radi odmah, jer onamo, kuda ideš, nećeš imati vremena, da ćeš moć išta raditi, niti ćeš se moć opravdati*" (Prop 9,10). Djevica i mučenica sv. Iva od presvetog Trojstva, terezijanka, govorila je da u životopisima svetih nema nigdje riječ *sutra*; ono sutra

nalazi se samo u životu grešnika koji uvijek govore, kasnije, i tako ostanu do svoje smrti. Zove li te danas Bog da dobro radiš, čini ga odmah danas, jer moguće da sutra nećeš imati vremena, ili te Bog neće više zvati.

Ako si po svojoj nesreći do sada trošio vrijeme vrijeđajući Boga, nastoj da kroz život što ti preostaje to oplačeš, kao što je obećao učiniti kralj Ezekija: *"U žalosti moje duše promotrit ću sve moje dane"* (Iz 39,15). Bog ti život produljuje da sad nadoknadiš izgubljeno vrijeme. O svetom Pavlu govori sv. Jeronim: *"Ako je od Apostola zadnji u redu, u zaslugama je prvi, jer se od svih više trudio".*

A sve da drugo i nije, promislimo da svakog časa možemo zaslužiti vječnih dobara. Da ti tko obeća toliko zemlje dati, koliko možeš za jedan dan obići, ili toliko novca, koliko ga možeš danas izbrojati, koliko bi se žurio da što više zemlje obiđeš ili novca prebrojiš? Ti pak svakog časa možeš zaslužiti vječna blaga, pak gubiš vrijeme?

Ono što možeš danas učiniti, nemoj za sutra ostavljati, jer je ovo danas za te već izgubljeno i više se ne vraća. Sv. Franjo Borgija, kad bi se drugi razgovarali o svjetskim stvarima, tad bi sva svoja čuvstva okrenuo prema Bogu i kasnije upitan zašto to radi, nije znao što bi odgovorio i zato bi ukoren, ali on reče:"Volim da me neznalicom i prostakom zovu, nego da uzalud vrijeme gubim."

Molitva: Ne, moj Bože, neću više gubiti ovo vrijeme koje mi po svom milosrđu daješ. Sad bi ja morao biti u paklu, gdje bih oplakivao izgubljeno vrijeme, ali bez koristi. Zahvaljujem ti što si me još uzdržao u životu; kroz ovo dana što mi još ostaje za živjeti, živjeti ću samo za te.

Da sam u paklu plakao bih, ali očajno i bez koristi. Plakati ću uvrede koje sam ti nanio i plačući uvjeren sam da ćeš mi oprostiti. Da sam u paklu ne bih te mogao više ljubiti; a sad te ljubim i ufam se da ću te na vijeke ljubiti.

Da sam u paklu ne bi mogao više od tebe tražiti milosti; ali sad čujem gdje govoriš:"*Tražite i dat će vam se.*" Kad već još mogu tražiti, onda dvije milosti tražim, o Bože duše moje; naime daj da ustrajem u tvojoj milosti i pokloni mi svoju svetu ljubav, pa onda radi od mene što hoćeš. Daj da se svaki čas mog života tebi utječem, Isuse moj, govoreći:" *Gospodine, pomozi mi, Gospodine, smiluj mi se, ne daj da te više vrijeđam; pokloni mi svoju ljubav.*" Marijo, majko moja, isprosi mi milost da se uvijek preporučam Bogu i od njega molim svetu ustrajnost i njegovu svetu ljubav.

12. Važnost našeg spasenja

Molim vas pak, braćo, da poslujete. (Tes 4,10)

1. Raditi za vječni spas je najpotrebitija stvar, a kršćani je najviše zanemaruju. Trude se dan i noć, dok ne postignu ono mjesto, da se dobije ona pravda, da se sklopi ona ženidba, koliko savjeta, koliko li se toga poduzima; dok se traženo ne zadobije, niti se jede, ni spava. A za osigurati sebi vječni spas, što se radi? Kako se živi?

Ne radi se upravo ništa, sve se radi na propast; i mnogi nevoljni kršćani tako žive, kao da smrt, sud, pakao, raj, vječnost nisu istine naše vjere, nego bajke od pjesnika izmišljene. Ako se ovdje na zemlji izgubi jedna parnica, jedna žetva, kakve muke nas spopadaju i što se sve ne radi

da se pretrpljena šteta na koji god način nadoknadi? Izgubi se konj, pas, i s koliko se brige traže dok se ne nađu? Izgubi se milost Božja, pak se mirno spava, šali i smije.

Čudnovato! Svatko se srami kad ga se nazove lijenčinom u svjetskim poslovima, a mnogi se pak ne srame zanemarujući svoje vječno spasenje, koje je svakom najpotrebitija stvar. Svete zovu pametnim, jer su se samo brinuli kako će se spasiti; a oni se bave posve drugim svjetskim stvarima, a dušom ni malo? No, braćo moja, bavite se vašim spasenjem, to vam je najpotrebitije.

Uvjerimo se, dakle, da je vječno spasenje za nas najvažniji posao, posao jedini i posao nenadoknadivi, ako se jedanput izgubi. Posao najvažniji, jer je uvijek bolja i važnija stvar dušu spasiti nego li s njom zajedno sve izgubiti. Našu dušu moramo cijeniti kao najdragocjeniju stvar i više nego sva dobra ovog svijeta. Da to shvatimo, dosta nam je znati, da je sam Bog svog Sina predao na smrt, da spasi naše duše. A sin je pristao da ih svojom krvlju otkupi. Stoga govoraše jedan od svetih otaca: "*Čini se da čovjek vrijedi koliko i sami Bog*". Zatim reče Isus : "*Što će čovjeku dati u zamjenu svoje duše?*" (Mt 16,26)

Imao je potpuno pravo sv. Filip Neri nazivajući bezumnicima sve one koji ne paze na spas svoje duše. Pretpostavimo da na ovom svijetu ima ljudi umrlih i neumrlih; i da umrli gledaju gdje se neumrli bave prolaznim stvarima ovog svijeta, tražeći počasti, sakupljajući blago i zabavljajući se šetnjama, sigurno bi im rekli:"*Oh, koliko ste bezumni!*" Vi koji možete dobiti vječna dobra, a mislite na ove siromašne i prolazne stvari? Zbog ovako ništavnih i propadljivih stvari, sami sebe osuđujete na vječne muke drugog svijeta! Kako to može

biti, veli Salvijan, te kršćani, vjerujući da ima sud, pakao i vječnost, pa opet žive bez ikakva straha?

Molitva: Ah, moj Bože u što sam, potrošio tolike godine koje si mi dao, da zaslužim sebi vječno blaženstvo? Ti si, moj Otkupitelju, svojom krvlju moju dušu otkupio i potom si je meni dao da ju čuvam i spasim, a ja nevoljan nisam se o njoj brinuo, nego gledao kako ću je izgubiti, vrijeđajući tebe koji si me toliko ljubio.

Hvala ti što mi daješ još vremena da se mogu popraviti i izgubljenu milost povratiti. Izgubio sam dušu i tvoju svetu milost. Gospodine, kajem se i iz sveg srca žalim. Ah, oprosti mi i od danas obećavam da ću prije sve izgubiti i sami svoj život, nego li tvoje prijateljstvo.

Ljubim te više nego ikakvo drugo dobro i obećavam da ću te uvijek ljubiti, o najveće dobro, dostojno neizmjerne ljubavi. Pomozi mi, Isuse moj, da ova moja odluka ne bude slična prošlima, koje su bile tolike izdaje i ništa drugo. Daj da prije umrem nego se na grijehe povratim. Marijo ufanje moje, spasi me i isprosi mi svetu ustrajnost.

2. Posao vječnog spasa nije samo najvažniji, nego i jedini posao koji možemo imati u našem životu. Sveti Bernard oplakuje ljudske ludosti, koje nazivaju ludorijama dječje ludorije, a poslovima svoje zemaljske radnje. Ludorije velikih, velike su ludorije.

A što nam koristi, kaže Gospodin, da zadobijemo sav ovaj svijet, a dušu izgubimo? Ako se spasiš, brate moj, ne smeta što si se na ovom svijetu toliko žalostio i preziran bivao; spasio se, više nećeš ništa trpjeti, nego ćeš biti sretan kroz sve vjekove. Ali, ako lutaš i izgubiš se, što će ti u

paklu služiti, da si se na svijetu uvijek šetao i po volji zabavljao, te da si bio najbogatiji i najčašćeniji?

Izgubi li se duša, izgube se zabave, časti, bogatstva i sve se izgubi. Što ćeš odgovoriti svom Isusu, kad mu budeš polagao račune? Da kakav kralj pošalje kojeg svog poslanika, da izvidi neke važne poslove u kojem gradu, a on umjesto da izviđa naređene mu poslove, upusti se u gozbe, kazališta i druge zabave; i tom njegovom nemarnošću poslovi propadnu, kakav bi račun mogao predati svom kralju na povratku?

Ali, oh, Bože, kakav će bolji račun moći položiti Gospodinu na sudnjem danu onaj koji stavljen na ovaj svijet, ne da se zabavlja, ne da se obogaćuje, ne da stiče časti, nego samo da dušu spasi; a on na sve drugo pazio, a na dušu gotovo ništa.

Svjetski ljudi samo misle na danas, a na budućnost nimalo. Sveti Filip Neri jedanput u Rimu razgovarajući se s nekim darovitim mladićem, imenom Frano Zazzera, koji se bavio samo ovim svijetom, reče mu:

"Sinko moj, ti ćeš se silno obogatiti, biti ćeš vrijedan odvjetnik, zatim ćeš se popeti do velikog dostojanstva, a možda i do kardinala, a tko zna da na kraku i Papom ne postaneš? A onda? A onda?" *"Idi,* napokon mu reče, *i razmišljaj ove posljednje riječi".* Frano otišao kući i češće promatrajući one posljednje dvije riječi: *"A onda? A onda?"* ostavi svjetske poslove, ostavi ovaj svijet i stupi u družbu sv. Filipa, i od onog vremena poče samom Bogu služiti.

Jedini posao, jer nemamo nego jednu dušu. Benedikt XI bi zamoljen od nekog vojvode za jednu milost, koja mu se nije mogla dati bez grijeha. Papa odgovori poslaniku: "Kaži svom vojvodi, kad bi imao dvije duše, tad bi mogao jednu

za nj izgubiti, a drugu za se sačuvati; ali kako nemam nego samo jednu, ne mogu, niti hoću izgubiti je. Sv. Franjo Ksaverski je govorio da na svijetu nema, nego samo jedno dobro i jedno samo zlo; jedino dobro jest spasiti se, a jedino zlo izgubiti se.

To isto ponavljaše i sveta Terezija govoreći: "Sestre moje, jedna duša, jedna vječnost", želeći reći: *Jedna duša, izgubi li se ova, izgubljeno je sve; jedna vječnost, izgubi li se jednom duša, izgubila se je zauvijek.* Stoga je David molio:*"Gospodine, jedinu stvar sam tražio da stanujem u kući Gospodinovoj"* (Ps.22,8). Gospodine od tebe ništa drugo ne tražim, nego samo da se spasim.

Sa strahom i trepetom radite oko svoga spasenja (Fil.2,12). Tko se ne boji niti se straši da će propasti taj se neće spasiti, zato da se spasimo valja da se trudimo i nastojimo. Da postignemo vječno blaženstvo treba na samrti naše življenje biti slično onom Isusovu. I stoga treba nastojati izbjeći svaku grešnu prigodu, i s druge strane, upotrijebiti sva moguća sredstva, da zadobijemo spas: "*Kraljevstvo nebesko nije za lijenčinu* veli sv. Bernard, *nego za one koji se trude služeći Bogu*". Svi bi se htjeli spasiti bez truda. Čudnovata stvar! Kaže sv. Augustin, vrag se toliko trudi, i ne spava, nego uvijek traži da nas upropasti; a ti radeći se o tvom vječnom dobru ili vječnom zlu, pak si tako nemaran? *Neprijatelj bdije, a ti spavaš?*

Molitva: Ah, moj Bože, zahvaljujem ti, što u ovaj čas stojim pred tvojim nogama, a ne u paklu, koji sam toliko puta bio zaslužio! Ali zašto će mi ovaj nevoljni život u kom me držiš, ako i u naprijed ostanem bez tvoje milosti? Ah, ne dopusti da se to ikad više dogodi! Bio sam ti okrenuo

leđa i tebe izgubio, o moje najveće dobro! Od sveg srca žalim; kamo sreće da sam tisuću puta prije umro! Izgubio sam te, ali me tješe riječi tvog proroka, koji mi kazuje da si posve dobar i da te duša koja te istinski lako nađe: "*Dobar je Gospodin duši, koja ga traži.*"

Ako sam do sada od tebe bježao, o kralju srca moga, sad te tražim i drugo ništa nego samog tebe. Svom te ljubavlju ljubim. Primi me i nemoj se srditi što ćete ljubiti ono srce koje te je do sad preziralo. Poduči me što trebam raditi, da ti ugodim, a ja ću sve ispuniti. Ah, Isuse moj, spasi mi ovu dušu, za koju si svoju krv prilio i svoj život dao; i spasi me, daj da te ljubim na ovom i na drugom svijetu. To se nadam, da ću dobiti po tvojim zaslugama; isto tako ufam se i po tvom zagovoru, o Marijo.

3. Posao *najvažniji*, posao jedini, posao nenadoknadivi. Kaže sv. Euzebije da nema većeg promašaja od zanemarenja vječnog spasenja. Svaki drugi nedostatak može se popraviti; izgubi se kakva stvar, može se opet drugim putem pribaviti; izgubi se mjesto, služba, to sve se opet može dobiti; a da tko i svoj život izgubi, a spasi se, sve je zadobio. Ali, tko se izgubi za nj više lijeka nema. Jednom se umire, i u onaj čas izgubi li se duša, izgubljena je zauvijek. Drugog lijeka nema, osim zauvijek plakati s ostalim nevoljnicima u paklu, gdje ih najviše muči to što je za njih sve svršilo i bez ikakve nade da će se ikad moći osloboditi onih muka.

Upitaj sad one svjetske pametnjakoviće, koji sad jauču u onoj paklenoj vatri, kakve su im sada misli i jesu li zadovoljni što su na ovom svijetu samo blago skupljali, sad kad su zauvijek osuđeni na onu tamnicu? Poslušaj kako

plaču i govore: "*Kako smo pogriješili*". Ali što im sad koristi priznanje svojih pogrešaka, kad više za njih nema lijeka kojim bi se izbavili iz vječne osude? Koliko bi se kajao kakav vlasnik na ovom svijetu, koji je malim troškom mogao spriječiti da mu se kuća ne sruši, a jednog dana nađe je u ruševinama, i kad bi počeo promatrati svoju nemarnost onda, kad više ničem ne koristi?

Osuđenike najviše to muči, što su se svojom krivnjom izgubili. Kaže sv. Terezija, da tko god svojom krivnjom izgubi prsten, haljinu ili kakvu drugu malenkost, on nema mira, niti jede, niti spava od tuge. Oh, Bože, kakve će muke obuzeti osuđenika kad uđe u pakao i nađe se zatvoren u onoj jami svakojakih muka, te stane razmišljati o svojoj nesreći, i vidi, da za nj nema spasa! Dakle, reći će: "*Izgubio sam dušu, raj i Boga; sve sam izgubio zauvijek, a tko mi je kriv? Nitko drugi, nego ja sam sebi.*"

Valjda će tko reći:"Ako sad griješim, zašto bih se baš izgubio?" Zar se ne bi mogao još spasiti? Priznajem da bi se mogao spasiti još, ali bi se mogao vrlo lako i izgubiti. Dapače znaj, da ćeš se prije izgubiti, nego li spasiti, jer okorjelim grešnicima sveto pismo prijeti vječnom propašću i to onakvim grešnicima, kao što si ti sad u ovom času. *"Jao odbjeglim sinovima, veli Gospodin.* (Iz 30, 1) . *Jao njima, jer su izašli.*" (Hoš 7.13). Ovim grijehom, koji sad činiš, zar ne stavljaš u veliku pogibelj ili barem u sumnju svoj vječni spas?

I je li vrijedno, da svoj spas dovedeš u toliku pogibelj radi tog grijeha? Ovdje se ne radi o kakvoj kući, o kakvu dvorcu ili o kakvom mjestu, nego se radi, kaže sv. Ivan Zlatousti, kako će se propasti u vječne muke i vječni raj

izgubiti. I ovu stvar, koja je za te najpotrebitija, hoćeš izvrgnuti pogibelji sa onim neizvjesnim može biti?

Kažeš tko zna, možda se neću izgubiti; uzdam se, da će mi Bog i unaprijed oprostiti. A međutim? Međutim ti sam sebe osuđuješ na pakao. Reci mi, bi li se ti bacio u kakav bunar govoreći, tko zna, može biti da se neću utopiti? Sigurno to ne bi učinio pri zdravoj pameti. Onda kako možeš osloniti svoje vječno spasenje na tako slabo ufanje: na ono *tko zna*? Oh, koliko ih se je ovom nesretnom nadom izgubilo! Ili ne znaš, da ufanje okorjelih grešnika nije ufanje, nego slijepo varanje i preuzetnost, što potiče Boga ne na milosrđe, nego na srdžbu i osvetu!

Ako sad govoriš da nisi kadar od sebe odbiti onu napast i svladati onu strast koja tobom najviše vlada, kako ćeš moći poslije, kad ti oslabi snaga griješeći? Jer će tad duša s jedne strane biti više zaslijepljena i otvrdnuta od svoje zloće, a opet s druge strane neće imati božanske pomoći. Valjda očekuješ da će ti Bog umnožavati milosti, kao što ćeš ti umnožavati svoje zloće?

Molitva: Ah, Isuse moj, uvijek se spominji one smrti koju si za me pretrpio i udijeli mi pouzdanje. Bojim se da me na samrti vrag ne baci u zdvajanje, kad se spomenem tolikih izdaja, koje sam učinio. Koliko sam puta obećao da se više neću vraćati na grijehe, ipak sam se opet vraćao i okrenuo ti leđa, ufajući se da ćeš mi ti oprostiti? Jer me nisi kaznio zato sam te toliko vrijeđao? Jer si mi bio milosrdan ja sam te vrijeđao? Otkupitelju moj, daj da gorko oplačem svoje grijehe, prije nego umrem. Kajem se, o najveće dobro, što sam te vrijeđao. Obećavam ti, da ću, od

sad unaprijed, tisuću puta radije umrijeti, nego te više ostaviti.

Daj da čujem one riječi, koje si jednom Mandaleni rekao: *Otpuštaju ti se grijesi*; udijeli mi veliko kajanje za moje grijehe prije nego me smrt dokrajči; inače se bojim, da ne umrem nemirno i nesretno. U onaj zadnji čas, o Isuse moj propeti, ne budi mi na strah.

Ako onda umrem prije nego oplačem svoje zloće i prije nego te uzljubim, tad će mi tvoje rane i tvoja krv prije zadavati strah, nego li pouzdanje; ne tražim dakle utjehu ni zemaljskih stvari kroz ovo života što mi preostaje, nego molim za pokajanje i ljubav. Uslišaj me, mili moj Spasitelju, radi one ljubavi, koja te nagna, da svoj život za me žrtvuješ na brdu Kalvariji. Marijo, majko moja, isprosi mi ove milosti sa svetom ustrajnošću do moje smrti.

13. Ispraznost svijeta

Što vrijedi čovjeku, da vas svijet zadobije, a svoju dušu izgubi? (Mt.16,21)

1. Jedan od starih mudraca imenom Aristipo, jednom putujući po moru, potone u vodu s lađom, i tom prilikom izgubi sve što je sobom nosio; no isplivavši na kraj, budući da je bio čovjek na glasu zbog svojih vrlina i učenosti, prijatelji mu nabaviše sve stvari koje bijaše izgubio. Iza tog on je pisao svojim prijateljima, da se na njegov primjer opskrbe onim dobrima, koja ni potop ne može uništiti ni odnijeti.

Sad upravo ovo isto i nama poručuju rodbina i prijatelji, koji su već u vječnosti, da se za života opskrbimo i

providimo onim dobrom, koja se ni smrću ne gubi. Smrtni dan zove se dan gubljenja. Zaista dan gubljenja jer ćemo onaj dan izgubiti sva dobra ovog svijeta, časti, bogatstva, naslade i sve što se ovdje može imati. Zato sv. Ambrozije kaže: *"Nije ono naše, što nećemo moći sa sobom ponijeti na drugi svijet, jedino će nas krijepost tamo pratiti."* Što koristi dakle, kaže Isus, da se sav svijet zadobije, kad na smrti, izgubivši dušu, izgubit ćemo sve? Ah, ova velika istina, koliko je mladića poslala da se zatvore među samostanske zidine; koliko mučenika, da svoj život daju za Isukrsta!

Ovom istinom sv. Ignacije Lojola mnoge duše obrati k Bogu; a osobitim načinom lijepu dušu sv. Franje Ksavera, koji je boravio u Parizu u bavio se samo svjetskim stvarima. „Franjo! - reče mu jednog dana svetac - promisli da je ovaj svijet izdajica koji obećava, a ne ispunjava.

Ali, sve kad i ispuni svijet sva svoja obećanja, to opet nikad tvoje srce neće moći zadovoljiti. Pretpostavimo da će te zadovoljiti, ali koliko će trajati to tvoje zadovoljstvo i sreća? Može li trajati dulje od tvog života? A napokon, što ćeš ponijeti u vječnost? Zar je tamo netko tko bogat, da je sa sobom ponio novaca, ili slugu doveo za svoje služenje? Ima li tamo i jedan kralj, da je sa sobom donio samo jedan končić grimiza za svoju čast?"

Na ove riječi sv. Franjo ostavi svijet, pođe za sv. Ignacijem i posveti se. *Ispraznost ispraznosti*, tako mudri Salamon nazva sva dobra ovog svijeta, nakon što je kušao sve što mu je srce zaželjeti moglo od zemaljskih dobara i naslada. Govoraše sestra Margarita, karmelićanka, kćer cara Rudolfa II: "*Čemu služe sva kraljevstva u onaj čas kad smrt dođe?*" Velika je to stvar, sveti dršću kad pomisle na

čas njihovog vječnog spas; drhtaše o. Segneri, koji je sav prestrašen pitao svog ispovjednika: *"Što mislite, oče, hoću li se spasiti? "* Strepio sv. Andrija Avelinski i gorko plakao, govoreći: *"Tko zna hoću li se spasiti?!"* Ova misao isto mučila i sv. Vjekoslava Beltranda, koji od straha po noći skakaše s postelje, govoreći: *"A tko zna hoću li propasti?"* A nevoljni grešnici žive već osuđeni, pa ipak mirno spavaju, šale se i smiju?

Molitva: Ah, Isuse, moj Otkupitelju, hvala ti što mi daješ tu vanrednu milost da upoznam svoju bezumnost i zlo koje sam učinio ostavljajući tebe, koji si za me krv prolio i svoj život dao. Ne, nisi zaslužio, da onako s tobom postupam, kao što sam postupao. Evo sad, da me smrt snađe, što bi drugo uza se našao, osim grijeha i grižnje savjesti koje bi mi pripravilo nemirnu smrt?

Moj Spasitelju, priznajem da sam ljuto pogriješio što sam ostavio tebe, najveće dobro, radi prolaznih naslada ovog svijeta, te se iz sveg srca kajem. Ah, radi boli, koja te ne križu usmrti, daj mi veliku žalost da kroz ovo života što mi preostaje oplačem uvrede koje sam ti nanio.

Isuse moj, oprosti mi; obećavam da te nikada više neću vrijeđati i da ću te uvijek ljubiti. Više nisam dostojan tvoje ljubavi, jer sam ju toliko do sada mrzio; ali si rekao, da ljubiš one, koji tebe ljube. Ljubim te, ljubi i ti mene. Nikad više neću biti bez tvoje milosti.

Odričem se svih veličina i svih naslada ovog svijeta, samo da me ti ljubiš. Bože moj radi Isusove ljubavi uslišaj me. On te moli da me od svog srca ne odbiješ. Sav ti se posvećujem, posvećujem ti život, tijelo, volju i moju slobodu. Primi me i ne odbij me od sebe, kao što sam ja

toliko puta odbio tvoje prijateljstvo. Presveta Djevice, majko moja, Marijo, moli Isusa za me; uzdam se u tvoj zagovor.

2. Bog će dobra mjeriti svojom pravom mjerom, a neće krivom ovog svijeta. Dobra ovog svijeta jesu posve slaba, te dušu ne zadovoljavaju, a i brzo prestaju. Prolaze i bježe dani našeg života, a od naslada i uživanja ovog svijeta, što ostaje? Prolaze kao lađa po vodi, koja za sobom ne ostavlja nikakva traga. Upitajmo tolike bogataše, tolike književnike, vojvode, careve, koji se sad nalaze u vječnosti, što imaju sa sobom od svojih raskoši, slasti, veličina, koje su uživali na ovoj zemlji? Svi odgovaraju:"Ništa, ništa." *Pogledaj*, kaže sv. Augustin, *čovjek što je ovdje imao, a opet pazi što sa sobom nosi na drugi svijet*."

Tako pogledaj onog bogataša, koji je posjedovao silna dobra sad kad umire što sa sobom nosi osim propadljivo tijelo i komad platna, da s njime zajedno sagnjile u grobu? Velikaši čim umru, odmah se zaboravljaju, i kroz kratko vrijeme o njima se neće ni govoriti, kao da nikad nisu ni bili ovdje na zemlji. Još ako odu u pakao, što tamo rade, što li govore? Plačući govore: *"Što mi je koristila ona moja oholost, ona bogatstva, kad je to sve sad prošlo kao dim?"* Ona raskoš i gizdavost neće mu ništa koristiti, nego će mu podvostručiti plač, muku, te vječni očaj.

Čudnovato, koliko su ljudi mudri u svojim svjetskim stvarima! Koliko se trude da zadobiju ono mjesto, onu stvar! Kolikom brigom čuvaju zdravlje svog tijela! Najsigurnija sredstva, najvrsnije liječnike, najbolje lijekove i najbolji zrak izabiru. A za svoju dušu toliko su nemarni. Uz to živa je istina, da će zdravlje, odlično mjesto i sve

stvari jednog dana prestati ali duša nikad ne prestaje. *Promotrimo,* veli sv. Augustin, *koliko ljudi trpe za stvari, koje grešno ljube.* Što sve ne trpi onaj osvetnik, lupež, bludnik, dok ne izvrši svoju zločestu namjeru? A za dušu neće ništa pretrpjeti. Oh, Bože, kako onda, kad se na samrti užeže ona svijeća, onda u onaj čas istine svjetovniji ljudi upoznaju svoje ludosti.

Onda svatko viče: "*Kamo sreće, da sam sve ostavio, a da sam sveto živio!*" Papa Lav XI umirući govoraše: "Bolje bi bilo da sam bio vratarom u mom samostanu, nego Papom. Onorije III. papa, i on umirući govoraše isto:"*Bolje bi bilo da sam u mom samostanu u kuhinji suđe prao*". Filip II. Kralj španjolski, umirući, pozva sebi svog sina, i bacivši sa sebe kraljevski plašt, pokaza mu prsa rastočena od crvi i reče:"*Vojvodo, gledaj kako se umire, te kako završavaju velikani ovoga svijeta*". I iza tog uzdahnu, rekavši:"*O kamo sreće da sam bio najniži brat koje redovničke zadruge, nego li vladar!*"

U isto vrijeme naredi, da mu oko vrata svežu jedan konopčić s drvenim križem, i tako se pripravi na smrt, a napokon reče svom sinu:" *Htio sam, sinko moj, da prisustvuješ ovom činu, da vidiš kako na završetku i vladare svijet štuje*". Tako je, dakle, njihova smrt slična smrti najvećih siromaha ovog svijeta. Jednom riječju, tko svetački živi, taj je kod Boga prihvaćen. Ovaj isti sin, koji kasnije bi Filip III. Umirući mlad u 43. godini svog života reče:

"Podanici moji, prigodom mojih zadušnica o drugom nemojte pripovijedati, osim o ovom prizoru, koji se sad pred vašim očima zbiva. Recite, da na smrti ništa ne vrijedi biti kraljem, osim za veću muku i smutnju, što je ikad bio.

O, da nikad nisam bio kralj, nego da sam u kakvoj pustinji živio služeći Bogu, jer bi sad s većim pouzdanjem i slobodnije išao pred njegov sud i ne bi sad bio u tolikoj pogibelji moje vječne propasti!" Izrekavši to uzdahnu.

No sve ove dobre želje što vrijede, kad dođe smrt osim za višu muku i očaj onome koji za svog života nije ljubio Boga? Govoraše sv. Terezija:*"One stvari koje sa životom svršavaju, ne trebaju se cijeniti; onaj pravo i mirno živi, koji tako živi, da se smrti ne boji."* Zato, ako želimo znati koliko vrijede dobra ovog svijeta, promotrimo ih sa smrtne postelje, te onda recimo: One časti, one šetnje, svi oni prihodi jednog dana će prestati; dakle valja paziti da se posvetimo i obogatimo dobrom koje će s nama poći i koje će nas zadovoljavati kroz sve vjekove.

Molitva: Ah, moj Otkupitelju, ti si iz ljubavi prema meni tolike muke i uvrede podnio, a ja sam toliko ljubio naslade ništavnosti ovog svijeta, da sam radi njih više puta pogazio tvoju milost. Ali, kad sam te vrijeđao, opet si mi došao u susret, stoga se sad ne mogu bojati, Isuse moj, da ćeš me sad odbiti kad te tražim, i svim te srcem ljubim, i više se žalostim što sam te vrijeđao, nego da sam sve druge nevolje pretrpio.

O, Bože duše moje, od sad ubuduće neću te više žalostiti; daj da upoznam što ti nije drago i tog više neću činiti za sav ovaj svijet, te pokaži mi što imam raditi da ti udovoljim, a ja sam pripravan to sve izvršiti. Uistinu ljubit ću te. Prihvaćam Gospodine, sve boli i nevolje koje ćeš mi poslati, pokloni mi potrebno strpljenje. Kazni me sad za života, da te na drugom svijetu mogu zauvijek ljubiti.

Marijo, majko moja, tebi se preporučujem; uvijek moli Isusa za mene.

3. *"Vrijeme je kratko, koji se služe ovim svijetom, nea se služe, kao da se njime i ne služe, slika ovog svijeta prolazi. (Kor 7, 32)"*

Što je drugo na svijetu naš život, nego jedna igra koja prolazi i brzo svršava? Svijet je, veli Kornelije Lapide, kao jedan igrokaz; jedan rod umire, a drugi se rađa. Kraljevi sa sobom ne nose grimiza. Reci mi, o dvoru, o kućo, koliko si gospodara do sada promijenila? Svrši se igra, svrši se i onaj prestane biti kraljem, koji je kralja predstavljao i nije više gospodar. Sad posjeduješ ovaj krasni dvorac, ovu lijepu kuću, doći će smrt, pa ćeš ih drugom ustupiti.

Strahoviti smrtni sat zaboravlja i uništava sve veličine, plemstva i ponositosti ovog svijeta. Kazimir, kralj poljski, jednog dana sjedeći za stolom s velikašima svog kraljevstva, prinoseći čašu ustima da se napije, umre i tako njegova igra svrši. Celso, car, sedmi dan iza kako je bio izabran, bi ubijen, i tim za Celsa svrši igra ovog svijeta. Ladislav, kralj češki, mladić od osamnaest godina, očekujući svoju zaručnicu, kćer francuskog kralja, upravo kad su se radile pripreme za veliku svečanost, jednog jutra spopade ga teška bol i umre, nakon čega odmah poslaše glasnike da obavijeste zaručnicu da se vrati u Francusku, jer da je Ladislav svoju ulogu završio.

Ova misao ispraznosti svijeta posveti sv. Franju Borgija, koji, kako smo gore rekli, ugledavši kraljicu Izabelu umrlu u raskošima i u cvijetu svoje mladosti, odluči posvetiti se sav Bogu, veleći: "*Tako dakle svršavaju*

veličine i krune ovog svijeta? Ubuduće služit ću onom gospodaru koji neće moći nikad umrijeti."

Nastojmo živjeti onako kako nam se neće na smrti reći, kao što je bilo rečeno onom evanđeoskom luđaku. *"Bezumniče, noćas će ti dušu zatražiti, a što si pripravio, čije će biti?"*(Lk 12,20) Potom zaključuje sv. Luka: *"Tako se događa svakom, koji skuplja blago, a u Bogu je siromašan."*

Te nakon toga nastavlja: *"Obogatite se, ne stvarima ovog svijeta, nego u Bogu, krijepostima i zaslugama, što su dobra koja će zauvijek s vama na nebu ostati."* Zato na svaki način nastojmo zadobiti neprocijenjeno blago božanske ljubavi. Sv. Augustin kaže: *"Bogataš što ima ako nema ljubavi? Siromah ako ima ljubav, onda što nema?"* Doista, ako tko posjeduje veliko bogatstvo, a nema Boga, taj je najsiromašniji čovjek na svijetu? Ali, siromašak, koji ima Boga, on ima sve. A tko ima Boga? Onaj koji ga ljubi.

Molitva: Ah, moj Bože, neću da vrag više vlada mojom dušom; tebe samog hoću za gospodara, da njom vladaš. Sve ću ostaviti, samo da zadobijem tvoju milost. Više nju cijenim nego tisuću kruna, tisuću kraljevstva ovog svijeta. A koga ću ljubiti, ako ne tebe, ljubazna beskonačnosti, dobro neizmjerno, ljepoto, dobroto i neizmjerna ljubavi?

Do sada sam te ostavljao radi stvorova i ovo je i biti će zauvijek velika moja žalost, koja će mi srce parati, što sam te vrijeđao kad si me ti toliko ljubio.

Ali, kad si me već poslije tolikim milostima obdario i zadužio, Bože moj, ne usuđujem se više ostati bez tvoje ljubavi. Uzmi moju ljubavi, svu moju volju i sve što imam,

pak onda radi od mene što želiš. Ako sam do sada nestrpljiv bio u nepogodnostima, molim oproštenje. Neću se više tužiti, o Gospodine, na tvoje odredbe jer znam da su svete i za moje dobro određene.

Radi, Bože moj, što hoćeš, i obećavam da ću uvijek biti zadovoljan i prema tebi zahvalan, daj da te ljubim i drugo ne tražim. Kakva dobra, kakve časti, kakav svijet! Boga, Boga i samog Boga hoću. Blažena si ti, Marijo, koja na svijetu ništa drugo nisi ljubila osim samog Boga! Isprosi mi da te barem slijedim kroz ovo života što mi preostaje. U tebe se uzdam.

Sadržaj

RAZMATRANJA